

Kiadóhivatal:

Bezerédj István-utca 5. szám.

Az előfizetési pénzek és hirdetések ide küldendők.

Hirdetések

legjutányosabb számítással, díj-szabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

KÖZÉRDEK

Szerkesztőség:

Bezerédj István-utca 5. szám.

Ide küldendők a lapot érdeklő összes közlemények.

Előfizetés:

egész évre 10 kor., félévre 5 kor.
negyedévre 2 kor. 50 fill.

Néptanítónak,

ha az előfizetést egész évre előre beküldik, 5 kor.

TOLNAVÁRMEGYE TÁRSADALMI, KÖZIGAZGATÁSI ÉS KÖZGAZDASÁGI ÉRDEKEIT KÉPVISELŐ HETILAP.

AZ ORSZÁGOS M. KIR. SELYENTENYESZTÉSI FELÜGYELŐSÉG HIVATALOS LAPJA.

Belmunkatárs: JANOSITS KÁROLY.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos: BODNÁR ISTVÁN.

Egyes szám ára 20 fillér.

Nemzeti eszmények.

Ferenczy József dr. egyetemi tanár, Garay János *szelidlelkű* életiroja szólalt meg az elmúlt héten Budapesten, de ez alkalommal *tüzes, sovíniszta* beszédet intézte az *ifju magyarokhoz*. Egy aránylag szűk környezetben, a Bethlen Gábor-körben tartott előadást a fenti címmel, amit elmondott azonban érdemes, hogy szélesebb rétegekben, sőt az egész országban is mindenütt meghallják.

A magyar ifjúsághoz, az „ifju magyarokhoz” szól ő sok közvetlenséggel, teljes igazsággal, igazi honszeretettel. Tőlük várja, hogy mint az *uj csehek*, vagy *uj törökök*, ők is vegyék programjukba Magyarországnak újjáalakítását. Szükséges azonban ehhez, hogy az ifjúság felelősen s megváltoztassa tanulmányainak, törekvéseinek s életpályájának irányát, mert e nélkül szomorú sors, siralmas helyzet, veszedelmes katasztrófa vár reánk.

A nagy hatást keltett előadáshoz nincsen mit hozzá tennünk. Aláírjuk annak minden betűjét. Nincs magyar ember, aki ne osztaná igazságait. Alljon tehát itt az érdekes felolvasás kivonatolva, a maga valóságában:

A felolvasó nemrég hallotta a kultuszintiszteriumban, hogy husz segédanfolyelölő állásra 240 pályázó jelentkezett, köztük egyetemet végzett családapák. Valósággal ijesztő jelenség, hogy a kenyéért folytatott élethalál-harc sem tudja ifjúságunkat eltéríteni az iskolázott proletariátus mezejéről. Pedig nemcsak az öntartás érdeke, de a nemzeti ideálok megvalósítása is más pályákra utalja a magyar ifjúságot.

E pályák között első helyre teszi a katonatiszti pályát, a mely megfelel uri hajlamainak, könnyű életmódot kedvelő természetének, de faji és nemzeti jellemvonásának is. Hiába sürgetjük addig az önálló magyar hadsereget,

de még a magyar vezényszó behozatalát is, a míg a közös hadsereg tisztikarában csak 26 százalék a magyar, tehát 74 százalék az idegen, hogy ne mondja ellenségünk.

A magyar ifjúságnak el kellene özőnlennie a diplomata pályát, s mégis erőlléppugy le hagyja szoritani magát, mint a katonai pályáról. Pedig a magyar faj kiválóan alkalmas a diplomata pályára is, mert értelmes, ügyes és ékes-szólló. Emellett hazánk közjogi helyzetének javulása, állami önállóságának érvényesülése szempontjából egyaránt végtelenül fontos, hogy ifjúságunk erre a pályára is töduljon. Nagy részben ennek tulajdonítja, hogy ifjúságunk alig tördök azzal, hogy mi lesz a közelmúltban anektált Boszniával és Hercegovinával, a melyet éppen egy a magyar király-ösi jogának címén anektáltak, mint annak idején Lengyelországot. S legyen elkészülve a magyar ifjúság, hogy Boszniából és Hercegovinából éppen egy osztrak tartomány lesz, mint lett Galicia, mert politikai életünk tele van hazugsággal, hisz egyik első közjogi méltóságunk sem felel meg a valóságnak, a midőn magát Horvát-Szlavon-Dalmátországok bánjának nevezi, holott Dalmáciát Ausztria számítja tarományai közé.

A magyar ifjúságnak lenne földadata, hogy tömegesen bevonuljon Bosznába és Hercegovinába és teljesítse a magyarság keleti missióját. A magyar bányamérnököknek kellene kiaknázniok Bossznia és Hercegovina hegyeit, a magyar erdészeknek kezelésbe venni az erdőit s magyar mérnökök hivatása lenne szabályozni vizeit, építeni útjait, hidjait és vasutait. Kossuth Lajos adta ki a jelszót, hogy *Tengerre magyar*. De a magyar ifjúság a helyett, hogy nagy számmal menne a tengerész pályára, itthon marad és hivatalra les.

Nagyon kevés nálunk az igazi képzett pénzügyi szakember. Nézze végig bárki a ma-

gyar pénzügyeket, banküzleteket, hány törzökös magyar család sarjadékát látja vezető állásokban. De szinte bünös könnyelműség a magyar apák és magyar fiak részéről az a lenézö kicsinylés, a mellyel az ipar és kereskedelem iránt viseltetnek. Hiába állanak előttünk a nagy példák, hogy Angliát világkereskedelme tette a tengerek urává s hogy Franciaországot felülmulhatatlan izlésü ipartermékei tették Európa népeinek bankárává. Az intelligens magyar apa nem adja ipari, kereskedelmi pályára fiát, hiába látja maga előtt az ipari és kereskedelmi tevékenység révén megvagyonosodott Dréhereket, Méhnereteket, Lauffereket, Fischereket, Kunewaldereket, Magazinereket, Haggemachereket s egyéb *Deutschlündereket*. Általában nem becsülik a munkát s miként már Trefort panaszkolta: „felette sokan akarnak az állam terhére élni.”

Meleg rokonszenv kíséri a magyar ifjúságot, valahányszor Petöfi szobrát megkoszoruzza, Eötvös vagy Széchenyi sírjához elzarándokol, vagy kegyeletes szónoklatokkal járja végig a kerepesi-uti temetőben a pihenö nagyjainak sírhalmait, de mennyivel nagyobb volna örömünk, ha azt tapasztalnók, hogy műveiket olvassa, tanításaikat szívébe vési és követi is. Feledésbe merültek Trefort, Pulszky Ferenc, Beksics Gusztáv művei, annyi értékes, követésre méltó tanulságukkal egyetemben. Bizonyára nem aktuális politikai jelszavakra gondol, de nemzeti jövőnkre, a mikor így kiált fel:

Nemzeti egység és nemzeti hadsereg! Ez legyen a magyar ifjúság jelszava a jövőre. Meg kell teremteni az egységes magyar nemzetet, ha tüzzel, ha vassal, ha vérrel. El kell tiporni a nemzetiségi izgatokat, hogy fajunk szupremáciája biztosításának akadályai elháruljanak. Mert ha nem tudjuk elérni, hogy kulturánk felsőbbsege mellett a magyarság számban

Két vonat.

Megyünk le délnek, éjszokról jövet...
Csattognak, búgnak a vaskerekek,
Nyögnek a sinek a vonat alatt,
Ahogy felettük zúgva átha ad,
Füstje a légben messze kavargó —
Megyünk le délnek, mi, az utasok.

Egy másik vonat jön kelet felül,
Olyan kicsinek látjuk messzirül,
Mikéntha gyermekjáték lenne csak;
Utasaik a távol napnyugat
Várja haza kedves vendégeikül —
Ezert siet, rohan kelet felül.

Megyünk le délnek, éjszokról jövet...
Kelet felöl elébünk úgy siet
A messze sikon a másik vonat
Es egyre nő, egyre eléb halad:
Talan biz a mienkkel versenyez,
Ahogy megy délnek éjszokról jövet.

Ő meg, a másik, jön kelet felül...
Egyszerre elvesz a szemünk elül:
Mi befutunk egy sziklatorkolatba
Es ő, a másik, zúgva, zakatolva
Felettünk egy vashidon atkerül
S úgy megy nyugatra szép kelet felül.

S mi tovább délnek, éjszokról jövet...
Csattognak, búgnak a vaskerekek;
Mögöttünk már a sziklatorkolat,

Ahol átjöttünk a vashid alatt
S ő átrobogott a fejünk felett,
Hogy megyünk délnek éjszokról jövet.

Ki tudja, hogy megy, keletről jövet,
Nyugat felé a másik, hany szívet
Ragad magával, melyekkel rokon
Szívek itt vannak im e vonaton
S találkozniok sohasem lehet,
Éjszokról vagy keletről jöjjenek!

HONTHY ISTVÁN.

Kabinet-kép

Lágler Sándorról és Kálmán Dezsőről

40 éves papi és írói jubileumuk alkalmából.

— A »Közérdek« számára. —

Az ember multja az egész ember s ez az egyetlen, ami után az illető megitélhető. Így mondja ezt egy jeles angol író — és milyen igaz van!

Az előttünk lepergő napok eseményei, békatávlatból szagatott összevisszaságnak tünnek, de plasztikus egészzé domboródnak, ha a multban, e hű tükörben vizsgáljuk... S egy festmény, egy portait nem úgy tükrözi-e hűen vissza a jellemet, a lelki tulajdonokat, az érzelmeket, ha bizonyos távolból vesszük szemügyre?

Lehet valaki ma munkás, szorgalmas, de vajjon nem szalmaláng-e ez csupán? Nem jó-e el a holnap, amely annak tétlenségét bizonyítja, akiről még azt hittük tegnap, hogy lelkesen kirtartó?!

Négy évtized elég nagy távolság arra, hogy helyes, igaz képet alkothassunk magunknak! Akik négy évtizeden át szolgálták a hazát, az egyházat, a társadalmat szóban és írásban, szöszekről és fölolvadó asztal mellől hirdelve magásra tördő eszméiket, azok lelkes munkálkodása iránt mindenki elismeréssel tartozik! Négy évtized sok kedves dolgot megterem, de nyomában ott van sok csalódás is. S ha ennek dacára lelkesen munkálkodnak tovább, ez azt bizonyítja, hogy nem önzö célért cselekedtek, nem azért, hogy halára kötelezzenek, hogy a hajlongók seregét teremtsék meg, hanem magáért a szent célért, a nemes ügy érdekében. Ez pedig csak a nagy lelkek tulajdona. Nagy lelkek ők, kik erős elhatározással haladtak mindig előre, s haladnak tovább ma is...

Nagy tudás, széles látkör, magas intellektualizmus s igaz lelkesedés tüzelte őket munkára! Az egyik, mint egyházi író, majd meg a magyarosításról és az egyke-rendszer ellen való védekezésről irt kiváló értekezéseivel tünt fel. A másik jeles tárcáival, melyek jellegzetes tördül metszett magyaros észjaras jellemzi — tett szert közbecsülésre s jutott be a hivatott írók gárdájába. Azonkivül mindketten szellemes fölolvadásaikkal, melyekben a társadalmi félszégeket ostromozták kiméletlenül — széles körben közismertekké lettek. S nevük, híruk nem szorult ott a két domb övezte kis taluban, nem Tulszárnyalta a dombokat, átröppent a rónán: dének és éjszagnak, — mindenfelé tisztelettel, elismeréssel ejtették azt ki s szivesen olvasták munkáikat.

Kölesdi »pappi« volt minegyik. Az egyik, a »pap Sándorka«, a luteránus pap fia, a »pap Dezsöke« meg a kálvánistáé. Az első 1843 ban

is megerősödjék, akkor le kell mondanunk az állami és faji önállóságról. Hogy ez meg ne történhessék, ez eme gyakorlati eszmékért küzdő *uj-magyaroknak*, a magyar ifjuságnak főadata.

A paks-baja-szekcsői Dunaszakasz szabályozása.

— Madi Kovács János képviselő interpellációja. —

Képviselőink minduntalan felszinen tartják a Duna-meder elfajulásának kérdését. A minap Szabó Károly központi járási képviselő szólalt fel a Duna szabályozása érdekében, e hó 3-án pedig Madi Kovács János, paksi képviselő intézett határos, nagy figyelemmel hallgatott interpellációt a földmívelési és pénzügyminiszter urakhoz.

Madi Kovács János képviselőnk utal a hajózásnak évről-évre nehezebbé váltára, így arra, hogy 1907—908. év őszén a csekély víz-állás miatt a forgalmat csak úgy lehetett fenntartani, hogy az uszályokat átrakodtatták s azokat egyenként szállították át a gemenci szoroson, sőt az Aldunára küldött monitorokat is úgy kellett vontató gőzössel átjuttatni. Nem állhat meg tehát a vízügyi beruházási törvény indokolásának ama része, hogy a Dunának ez a része a legszebb hajózási szakasz, hol egy-egy gőzös 15—20 uszályt képes vontatni. Sőt igen is nagy itt a baj, mert éppen ez a szakasz az, amely a nagy zátonyosodás miatt állandó fészket képez a jégtorlódásnak, úgy hogy az árvíz 200 ezer holdnyi területen, mintegy 30 községnek 100 ezer lakosát fenyegeti állandó vegromlással.

Az interpelláló képviselő maga is végig járt a fenyegetett területet s amely borzalmasan szép, éppen olyan rettenetes is az a látvány, amely szeméi elé tárult. A jég már Bezdánál, a három bajai átmetszésen torlaszosan áll, de a legnagyobb a jégtorlasz a bogyszlói átmetszésben, amelyet megközelíteni sem tudott s ettől felfelé 6 kilométernyi területen a hivatalos mérések szerint 4—6 méter a vízszin alatti és 2—4 méter a vízszin feletti a jégtorlás. A vízfolyás a jég alatt csaknem a nullán áll s elmondhatjuk, hogy annak a mederben két három méter mélységben és csak nagyon keskeny szelességben van helye. A jégtorlasz sima elmenésére tehát — kivált hirtelen olvadásnál — kevés kilátás lehet, mert Bogyszlótól Ercsiig 85 kilométer hosszú darabon van a jég összetörődvé s ugyszólván a Duna összes jege, hozzászámítva a mellékfolyókat is, ezen szakaszon van felhalmozódva. Hogy ezen óriási jégmennyiség emberi erővel eltávolítható, szó sem lehet róla. Bezdán alatt

2 hétig folyton robbantottak s 700 méter jégtorlaszt távolítottak el mindössze.

Ezek alapján kéri tehát úgy a földmívelésügyi, mint a pénzügyminiszter urakat: járjanak közbe és fegyék meg azokat az intézkedéseket, amelyek ezen vidéket az évenkénti vegromlás esélyétől megmentik. Nagy figyelemmel hallgatott felszólalását a következőképp fejezte be:

»Szerény véleményem szerint a vízi beruházásokról szóló törvényjavaslatba, az ezen szakasz szabályozására felvett 7,255.000 kor. elég sem lesz.

Kérem tehát az, hogy a t. földmívelésügyi miniszter ur a pénzügyminiszter urral egyetértőleg, ha másként nem, esetleg póthittel oldja meg a kérdést olyképen, hogy a bogyszlói átmetszésben, a párhuzamművek és szükségesség gátak legfeljebb két év alatt elkészíttessenek, továbbá a három bajai átmetszéssel egyidejűleg a régi meder három helyen elzárassék és a szekszárd-bátai ármentesítő társulat köteleztessék, hogy a régi meder mellett épült töltéseit elhagyva, az átmetszések mentén a pestmegye-sárközi ármentesítő társulat töltésével párhuzamosan új töltéseket építsen és ezen új építkezéshez a szekszárd-bátai ármentesítő társulathoz állampolgári adassék.

Ezen kéresem indokolhatom azzal, hogy ezelőtt körülbelül 10—12 évvel a paks-faddi ármentesítő társulat is kötelezve lett a faddi Dunaág elzárására és a Bogyszlói huzódó új töltések kiépítésére. Ezen kéresem, hogy a szekszárd-bátai ármentesítő társulat kényszerítessék az új töltések kiépítésére, indokolom továbbá azzal is, hogy ezáltal mintegy körülbelül 20—24.000 katasztrális hold kiterjedésű jelenlegi árter lesz ármentesítve, amely jelenleg ugyan még erdő, de ha ármentesítve lesz, kétséget nem szenved, hogy itt minél hamarabb a mezőgazdasági művelésre fognak áttérni. *(Helyeslés.)* Az ezáltal bekövetkező értékszaporulatot azt hiszem felesleges megemlítenem.

Indokolom végül azzal is, hogy a védgátak és szabályozási művek közé szorított folyó a nagy vízállás mellett nem fog ily nagy hullám téren, 20—24.000 katasztrális holdon megoszolni, hanem a keskeny mederbe szorulva, fel fog duzzadni és ezáltal a felülről lejöő nagy jégtorlaszokat el fogja szállítani. *(Helyeslés.)*

Teljesen tisztába vagyok azzal, hogy nagy áldozatokat kérek, de meg vagyok győződve arról is, hogy nagyfotosságu és közérdekű dolgok fognak megoldatni akkor, ha ezen áldozatokat meghozzuk, tehát csak áldás fog szállani mindazokra, akik ezen szabályozási művek keresztülvitelét lehetővé teszik. *(Helyeslés.)*

Tisztelettel kérem tehát *(olvassa):* »Hajlandó e a földmívelésügyi miniszter ur a pénzügyminiszter urral egyetértőleg a paks-baja—

szekcsői Dunaszakaszon a szabályozási munkákat egy, legfeljebb két év alatt elvégeztetni, hogy ezáltal az évről-évre ismétlődő hajózási akadály és a jégtorlódás következtében minden évben ismétlődő árvízveszély a Duna és a szakaszán megszűnjön?

Hajlandó e a bajai 3. átmetszés mellett lévő régi Dunaágakat elzáratni és a szegszárd-bátai ármentesítő társulatot az átmetszések mellett új töltések felépítésére kötelezni és ezen munka elvégzésében a szegszárd-bátai ármentesítő társulatot állampolgárban részesíteni? *(Élénk helyeslés és éljenzés ba felől. A szónokot szómosan üdvözlék.)*

Az interpellációt kiadták a két miniszternek.

Selyemtenyésztésünk.

Irta: Kardos Ferenc.

Miután a selyemtenyésztési felügyelők most végzik első körutjukat, hogy tenyésztőket szervezzenek, aktuális lesz a selyemtenyésztésről elmélkedni; némi jogcímem is van ehhez, amennyiben kikeltéssel és tenyésztéssel is foglalkozom.

A selyemtenyésztés is egyike azon számos mellékfoglalkozásoknak, melyek segítségével egyik-másik szerényebb háztartás jövedelmét szaporítani lehet. Előnye az, hogy a nehezebb dologra nem alkalmas munkásokat lehet e célra felhasználni. Azonban nemcsak munkáskéz, hanem levél is kell a selyemtenyésztéshez, sőt sok levél, mert ha sok a levél, többet jövedelmez a vele való foglalkozás, azonkívül még időmegtakarítás, ha nem kell a levélért messzire menni. De sajnos, hogy még mindig kevés a levél, úgy hogy egyes tenyésztők 6—8 kilométernyi utat is megtettek, hogy a szükséges levélmennyiséget beszerezzék. Sőt mi több, drága pénzért vásároltak levelet, csak hogy hernyóikat kietethessék, jól tudván azt, hogy csak jól táplált hernyók fognak jó és nehéz gubókat.

Ha tehát a lombhiány kerekítője a selyemtenyésztés fejlődésének, akkor a lomb, illetve szederfák szaporodásáról kell gondoskodni. Erről vármegyénkben is már régen gondoskodtak. A »Tettes Nemes Tolna Vármegye 1835-ik Eszterén December 15-én Szexárdon tartott közgyűlés Jegyzőkönyvéből« 3532. szám alatt kiadott már egy rendeletet, hogy az uraságok »szederkerteket alakítsanak, a községek pedig a közutakat szederfákkal ültessék be; hogy milyen eredménnyel, látjuk, hogy ma is nagy a lombhiány.

De maga a selyemtenyésztési miniszteri meghatalmazott is mindent elkövet és igyekszik közreműködni, amennyiben rendkívüli mennyiségű szederfamagot és csemetét oszt ki ingyen. Azonkívül a selyemtenyésztési felügyelők a cél-

született, a másik három évvel később. Mint atyafiak is jó viszonyban voltak s már gyerekkorukban is mindent együtt főztek ki. Nyolctíz éves korukban írott lapot adtak ki »*Bujdosó csillag*« címen, amelynek leírásánál atyáik és az épp akkor itt időző mérnökök is közreműködtek, mint »nyomda«. Korán megnyilatkozott hát bennük az írói rátermettség... Később, diák korukban, vakációra hazakerülvén: »*Kölesdi visszhang*« címen adtak ki a fentihez hasonló módon egy lapot, melynek szerkesztő társuk Pohl László volt. Ennek már előfizetési ára is volt: 1 és fél pengő krajcár, vagy pedig — három darab rövid szivar!

Iskoláit Lágler Gyöngön, Sopronban, a teológiát Sopronban és Bécsben végezte. Kálmán Gyöngön, Kecskeméten, a teológiát pedig Budapesten, hol teológus korában a »*Korszellem*« című lapot szerkesztte. Mindkettő tanárkodott is. Lágler a bonyhádi gimnáziumnál, Kálmán a gyöngöninél. Egy időben kerültek haza atyjuk mellé, mint káplánok, majd egyházaik ugyanazon évben választják meg mindkettőt rendes lelkészüké.

Mindketten a Tolnamegyei Közlönybe, majd a többi megyei lapba írnak. Lágler az első terjedelmesebb tudományos munkáját a Politikai Ujdonságokban közli 1869-ben, majd mint egyházi író, a Margocsy-féle lüzetekben lép fel, Goetheből, Schillerből sokat fordított s mindegyik, de főként a Loreley, remeke a műfordítónak. Kálmán, ugy a vidéki, mint a fővárosi lapokban számos, pompásabb pompásabb elbeszélést, novellát, tárcát, verset írt. 1869-től 1873-ig munkatársa a Ludasmatyinak, de csak mérsékelt irányban s nem egy sziporkázó szellem-röppentyűje látott napvilágot a Borsszem Jankóban.

Egy magasztos eszmétől áthatva, 1879-ben lapot indítanak. A »Protestáns pap« c. gyakorlati szakközlönyt. A végcél ugyanis a két protestáns egyháznak egyesítése volt. A lap 28 évfolyamot ért s két év előtt pártolás hiánya miatt megszűnt. És ezzel sokkal messzebbre kitöltött a magasztos cél megvalósulása, mint akkor, e szilárd kapocsnak főnnállásakor volt.

És itt tartjuk megemlítené, hogy mindkét jelesünket a legmesszebb menő szabadelvűség jellemzi, — vallási kérdéseknél is. Legjobban megvilágítja az a tény, hogy a Rudolf trónörökös halálakor tartott gyászistentiszteleten Lágler indítványára s buzgólkodása folytán a három felekezet templomában egymásután volt a gyásztisztelet s az evangélikus, református és katolikus lelkészek teljes papi öltözékükben, sorban jelen voltak mindháromnál...

Azonban gyereink, látogassuk meg őket otthonukban s diskuráljunk el velük egyről-másról...

Amint a köves törvényhatósági utról betérünk jobbra, a Öreg-utóba, mindjárt ott, az evangélikus iskola mellett, szépen befásított kert nyulik le az utcára. A mellette lévő kis közön fölmelegünk s a domboldalon, a kert végében van az egyszerű paplak. Itt volt a »fönnebbi években« az imaház is, de hogy Lágler Sándor buzgólkodása folytán rendes, nagy templomot épített az egyház, ez a rész is a paplakhoz került. A konyhán át jutunk a dolgozó szobába.

Ott ül az őszhajú, öreg lelképásztor egyszerű íróasztala mellett. Sok papírszelet, »kutyanyelvek«, rájuk vetett jegyzetekkel, könyvek, iratok összevisszaságban. Egy könyves polc, egy szekrény, egy pamlag, — barátságos mele-

get árasztó vaskályha a szoba butorzata. A protestáns templomok bezáratását, papok kilakoltatását megindító módon föltüntető kép. A sarokban hosszuzáru pipák. Az ablakon muskátlik, még a dohány-doboz...

Amint belépsz, barátságos mosoly, a kék szemekből kiáradó meleg szeretet köszönt. Okuláriuma fölött néz rád jószágos tekintetével... Majd félre kerül a nagyszáru pipa. A füstöt karikákba fújja... Aztán kezét szorít Odattessék a pamlagra s ő is leül s kis időbe telik, amíg megszólal.

Mondom, hogy meginterjúvolni jöttem egyet-másért.

Rám tekint, aztán mosolygás közben szerénykedve tiltakozik. De ritka eset az, hogy ellen tudna állni mások kérésének s közismert, szelid jósága mégis csak megnyitja ajkait.

A magyarosításra vonatkozóan kérem véleményét...

— *Lassan járj, tovább érsz; de azért járj és tégy folyton!* — kezdi s aztán belemelegedve, a maga utánozhatatlan szellemes modorában, anekdotákkal fűszerezetten folytatja. Nem úgy, mint V. főbíró a negyvenes években. A svábok között lelkes volt a magyarosodás. Gyerekeiket magyar szóra adták, bő magyar gatyát szabattak rájuk, pörge kalapot vettek nekik... De a főbíró tulbuzgósága sokat rontott a dolgon. Egyszer valami ügyben járt. Utja egy sváb falun vitte át s meglát egy »sógort« pisztoly-bugyogóban, strimfliben. Kocsiját megállítja. Leszállítja a huszárt. Fölvágja a sváb bugyogóját, aztán jó tizet huzat rája. »Megemlékezhetsz róla, hogy mi jár annak nyomában, ha nem magyaros a viseleted.« Erre petyhüdt lett a svábok között a magyarosodás-

irányos faültetésre vonatkozólag is mindig adnak szakszerű utmutatást. De nem is itt van a hiba, hanem hogy az erre vonatkozó rendeletek nem szereznek érvényt. Mit ér az, ha a községek, ki is ültetik a fákat, de azok sem bekerítve sem öntözve nem lesznek s így csakhamar kipusztulnak, nagy kárára a selyemtenyésztésnek. Ez nem pusztán feltevés, csak tessék a selyemtenyésztési miniszteri meghatalmazott ur által kiadott jelentésben körülnézni. Öcsényben egy év alatt tönkrement 71 drb. szederfa, Bonyhádon 85 drb. Tevelen 94 drb. Dunaföldváron 83 drb., Györkönyön 118 drb., Gyöngyösön 105 drb., Nagydorog 160 drb., Mészán 154 drb. Tolnában 280 drb. stb. Ilyen pusztulásokat a selyemtenyésztési évkönyv minden esztendőben mutat ki.

A selyemtenyésztés 1906 és 1907-ben valamivel hanyatlott. Ennek oka azonban az volt, hogy a selyemgubó ára nem volt arányban az utóbbi évek napszámjával. Egyik-másiknak jobban tetszett a biztos napszám, mint a bizonytalan selyemtenyésztés; mert a lombhiány, a kedvezőtlen időjárás nem egyszer kétségessé teszi a tenyésztést. Azért kell, hogy a kézi napszám felemelkedésével a gubók ára is magasabb legyen,*) ami némileg meg is történt. De nemcsak az első osztályú gubók, hanem a másodosztályúak is, mert egy esetleg tulszigorú válogatás mellett kevés jut az első osztályba, másodosztályú gubók és gyenge ár pedig csakugyan elkedvetlenítik a tenyésztőt. Nagyon nyomasztó és terhes a tenyésztőkre nézve a hosszadalmas herce-hurcával járó beváltás, illetve válogatás, szárogatás. Nem azt értem, hogy minden gubó az I. osztályba soroztassék, hanem a túlvárhozást kellene megszüntetni. En is tenyésztő vagyok, az eredménynel is meg voltam elégedve, de őszintén mondom, mindig kedvetlen leszek beváltáskor a hosszas várhozás miatt, pedig még udvariasságban is volt részem. Ilyen aprólékosnak látszó dolgok is csökkentik a tenyésztőkben a kedvet, bár az

*) Határozotlan állíthatjuk, hogy az árak meghatározása tekintetében a selyemtenyésztési felügyelőség elmege mindenkor a legesélyesebb határig. S hogy a beváltáskor egy kicsit — egyik — termelőnek várakoznia kell a másikra, azt hiszük, ezen sem igen lehet segíteni, lehetetlen ugyanis, hogy minden termelőnek előre pontos időt tűzzenek ki a gubója átvételére. Erre csak azt mondjuk, hogy a türelmetlenség magyar rossz szokás. Eppen most olvastuk valahol, hogy a budapesti ember gyilkolni tud például színház után, ha azonnal nem jut a föltöltőjéhez, botjához, Tolakodik, lármáz, pedig egy-két perc se ide, se oda. Bizony a gubóbeváltásra jövő emberek is több időt eltarisználnak például a gerjenyi, vagy más csárdánál, az asszonyok pedig a komámasszonyiaval való tréceléssel, de ugye az egészen más! Hát aki pénzt kap, legyen egy kis türelme is, vagy adjon tanácsot, mi módon lehet a torlódást elkerülni. A szerk.

utóbbi felhozottakat mégis csak muló okoknak tekintem, melyek a főfelügyelőség részéről könnyen elháríthatók volnának.

Az 1908-ik esztendő azonban jobban sikerült az 1906 és 1907-ik évinél, azért remény van, hogy selyemtenyésztésünk fejlődni fog, hisz a hazai selyemtenyésztésünk körülbelül öt millió korona munkabért eredményez, ez pedig már olyan jelentékeny kereseti ág, melynek fejlesztésére valamennyiünknek törekedni kell. A selyemtenyésztésnek szociális jelentősége is van, mert a földművelő nép közvetlen aratás előtt, amikor leginkább pénzsűkében van, jut általa keresethez.

A »Szevárdon Öszvegyülő Karok és Rendek« már 1835-ben megkeresték a Pécsi Megye Püspök Ur Eö exellentáját, hogy a Megyében levő Oskola Tanítókat e végzés értelmében köz munkálódásra serkenteni és a selyemtenyésztést mind a Szederfa nevelést, mind pedig a Selyem bogarakkal való elbánás tekintetéből a falusi Oskolákban rendszerinti tanulmányt rendelni stb. kegyeskedjék. Ennek a rendeletnek is kevés fogantja volt, mert valami 25 évvel rá majdnem teljesen megszűnt Magyarországon a selyemtenyésztés. Most azonban, hogy Bezerédy miniszteri meghatalmazott ur a magyar selyemipart oly magas színvonalra emelte, hogy a magyar selyem külföldön is elismerésben és több kitüntetésben részesült, továbbá hogy a magyar selyem külföldön is kereseti cikk, aztán hazánkban már több selyemfonógyár működik, igen kívánatos volna, ha a selyemtenyésztés emelésével még több gyár volna alapítható, miáltal ismét több munkás jutna keresethez.

Hisz Magyarország gazdaságilag is akar önálló lenni, ahhoz pedig nem elég csak a politika, hanem az ipari és gazdasági fejlődés, melyből származik a gazdasági függetlenség; ha pedig selyemtenyésztésünk teljes virágzásba jutna, akkor ezen termelési ág is hozzájárulna Magyarországon anyagi függetlenségének a kivívásához.

Tolnavármegye közgazdasági leírása.

Az újabbkori magyar történetírás kezdő pótolgatni az előző századok, sőt mondhatni még nem is oly régi évtizedek, egyébként teljesen helyre soha nem hozható mulasztásait, szakít a régi rendszerrel, amely szerint a történetírás nem volt egyéb, mint száraz felsorolása a külső eseményeknek, hogy például ekkor meg ekkor, itt vagy amott, ennyi meg ennyi ezer ember esett el stb. Ma már nem annyira az évszám fontos a történetírásban, sőt a tanításban sem, de az illető kor kulturképének élethű beállítása s mindenki tisztában

van azzal az óriási veszteséggel, amely hazai tudományunkat éppen a legértékesebb szociális anyag elvesztésével, a sok százados irodalmi, művészeti, közgazdasági kultur-adatainak botor fel nem jegyzésével érték. Történetíróink, néprajzosaink igazán csak most kezdik a kalászszedést nemzeti létünk nagy szántóföldén, most amikor az enyészett annyi meg annyi ezer emléket megsemmisített, tönkretett, örökre sirba temetett. Vármegyénk illusztris fia, Daróczy Aladár földbirtokos, volt országgyűlési képviselő, lelkiismeretes, fáradhatlan munkássága egy egész kévére való kalással kedveskedik nekünk.

Nagy szorgalommal, szép tudással, történetirői éles látással gyűjtötte össze a vármegye közgazdasági múltjára vonatkozó fontosabb adatokat s egyszerű, világosan érthető stílusával, laikusok által is élvezhető tömör előadásban rajzolja meg a vármegye közgazdasági képét egészen a kiegyezés korszakáig. Nem csak a vármegyei, de a hazai történetírás is sokat nyert a szép munkával, amelynek csak egy a hibája, az, hogy a szerzője ugyancsak nagyon is kötve volt a térhez s bizonyára nagyon sok érdekes, jellemző részletet volt kénytelen elhallgatni. Hisszük — egyébként maga is kilátásba helyezi, hogy művét újabb kutatásokkal bővíteni fogja, aminek már előre is örülünk. Könyvében azonban így is nagyon sok olyan van, sőt megállapíthatjuk, olyan az egész könyv, mely a vármegye minden egyes fiának nagyobb érdeklődésére tarthat számot s ezért egy kicsit bővebb kivonatban is beszámolunk annak érdekes tartalmáról.

A vármegye földrajzi leírása után a szerző áttér a történeti első nyomokra. Több adat áll már rendelkezésünkre a Kelta korszak idejéből. Már Wosinszky megállapította, hogy a kelta lakosság számos létszükségleti cikket az etrusk és görög kereskedelem révén szerezte be. Az etrusk-barkák a Kapos vizén egész Kurdig feljutottak, a görög kereskedelmi összeköttetésnek pedig biznysága az itt talált görög mintára készült kelta pénzek. Ezt a könyv nem említi, de majdnem kétségtelen, hogy a kelták voltak az első, pénzhamisítók, egyszerűen utána csinálták, — mert valószínűleg így olcsóbb volt — a görög pénzeket.

A római befolyás a Krisztus születése előtti III. században kezdődik. A pannonoknak fejlett városaik voltak. Nagy ló, sertés és juh-tenyésztést űztek s lovaik híresek voltak. Sertéjük és a kelta füstölt disznóhús Rómában keresett élvezeti cikk volt. Már *küllös* kerekéken jártak, a római kocsigyártók is ezt fogadták el mintául. Pannonia bő gabona terméséről Szt. Ambrus püspök tesz említést s a bortermelet, a mint már régebben mi is közöltük, Probus császár ho-

ért való lelkesedés és sok évtized munkája egy perc alatt romba dült . . .

Azután a kölesdi evangélikus eklézsia (mely eredetileg német volt) megmagyarosodásról beszél. Mutatja a száz éves elsárgult lappon német nyelven vezetett anyakönyveket. Így volt, amíg az ő atyja került az egyház élére. Ő aztán magyaros szellembe vezette. Az anyakönyveket magyarul írta. A konfirmáció oktatás is magyar nyelvű volt. Azonban német istentiszteletet kellett még tartani. Az első magyar volt, a második német. 1861-ben a németek sztrájkoltak emiatt. Nem jártak el az ő nyelvükön tartottra. Erre beszüntették azokat. Mikor aztán Lágler Sándor került ide mint pap, újra fölütötte fejét a németesítő mozgalom. Erre közgyűlés határozta el, hogy úgy legyen az istentiszteletek sorrendje, mint ahogyan 61-ben volt. Ne legyen minden 3-ik vasárnapon az első német. Nagy lépésre határozta el magát ezután a németiség. Teljes számban fölvozt a magyar istentiszteletre. A tanító megijedt, hogy megzavarják azt, de Lágler szigorúan tartotta magát a közgyűlési határozathoz: »magyar istentisztelet lesz!« S amikor a magyar ének fölhangzott, a fél gyülekezet tüntetőleg kivonult. A germanizálási akció ujjhuzása volt ez. Ekkor a német elem közgyűlésnek összehívását kérte. Megtörtént. A közgyűlésen sok magyarul beszélő is volt jelen. Az elnök Lágler átlátva a szitán, kijelentette, hogy most német gyűlés van, csakis így lehet a tárgyhöz szólni, aki magyarul szól, attól megvonja a szót s kisült, hogy bizony alig egy-néhány tudott a tárgyalásnál e nyelven előadást tartani. Persze, hogy rohamosan haladt ezzel is előre a magyarosítás s ime, alig telt

bele ezután 2 évtized, az egész gyülekezet színmagyar lett.

Az ifjú Lágler céltudatos, de nagyon tapintatos eljárással befejezte atyja művét s tagadhatatlan, hogy a kölesdi ev. egyház megmagyarosítása kettőjük műve s érdeme.

— *A kultus nem lehet magyarosító eszköz,* azonban annak magyarra tevése a mű betetőzése — így tartja, tapasztalatai taníták erre . . .

Ekkor már belemegedett s szívesen beszélt, visszaemlékezésekkel szöve, tarkítva mindazt, amit mondott.

Az irodalomra tértünk . . .

— Akár nemzeti, akár egyházi téren nyujtunk valamit a népek, ne akarjuk azt rá oktrojálni; ne vegye az észre, hogy abból neki tanulni kellene. Nemes, lélekemelő, erkölcsnemesítő jó művek, amik népiesek ugyan, de nemesítésük — kerüljenek eladásra vásárok, piackor a »ponyván«. S biztosítsanak a kiadók, az emberbaráti intézmények, több hasznót az eladónak, szívesen korpoltálja az majd azt — »Rózsa Sándor banditái« stb. helyett . . . Így nevelhetjük a népet, így emelhetjük a közérkölcset . . .

Sok minden érdekeset mondott még, de az idő telt-múlt s még egy látogatást kellett tennem . . .

Elbucsztam. Kikisért. Előbb megnézte az ablak közt levő golyaorrból csinált »anaroidjét«. »Fagy lesz!« Hátul, a baromfi udvaron át távozunk. Ott vannak saját nevelésű szép fajcsirkék, kakasai, amelyeknek mókáit, kotkodácsoló társalgását óraszám elhallgatja . . . Ezekről írdtak azok a pompás megfigyelésű, szellemes tárcák a baromfiak beszélgetéséről, a kakas gavallérságáról . . .

A dombon át a két templom között pár perc multan ott vagyunk a református parókianál. Hosszu, oszlopos tornác végében az ajtó: »Iroda« s egy másik tábla alatta: »szombat — papnap!« Pedig hát Kálmán Dezső nem tart hivatalos órát. Korán reggel, késő estén szívesen rendelkezésére áll azoknak, akik tanácsát kéri vagy hallgatni akarják, de akik szellem nélkül fecsegnek, szóbeszéddel, pletykával tartják — azok számára darut ott egy darut és fecskét föltüntető rajz — Jeremiástól való citátummal s öklös betűkkel e szók: »Végezz röviden és távozz gyorsan!« Köröskörül könyvek — szekrényekben, szekrények tetején, polcon, diványon, ablakban — mindenhol. Köztük sok kulturhistoriai értékű s nem egy régi, ritka könyv. A falon írók, szabadságharcosok képe, apróságok, történelmi dolgok és — »bolondériák«. A vén poéta ott ül aristonja mellett . . . Fején a régi, kopott, szürke törökös sapka, amit egy atyafiától örökölt 500 pengő forint mellekleteben. Az öt százas elusztott, de a sapka megmaradt — s emlékeztet rá. A »Tolnai lakodalmas« fujja a Sternberg-gyártmányú ariston, ami gyakori szórakoztatója. A hegedűje értékes jószág — 1647-ből való, ott lóg . . . Az csak néha kerül le a szögről s elzokogja olyankor a régi világ zokogó nóta . . . Amik fölleskítik jelesünket s eszébe juttatják a »régí jó idöket« . . .

A zenéről kezdjük:

— Hallgasd meg, ez ám a nóta, jól van, nagyon jól, de hiányosan. Ezt a »Tolnai Lakodalmas« Szekszárd (akkor még Szegszárd) régi híres primása: Prekop Náci csinálta össze — egy bus és hat vig magyar nótaból. Ma nincs Tolnában cigány, aki jól el tudná huzni . . .

nosította meg, az akkori inyenc világ nagy öröme.

Galerius Caesar rengeteg erdőséget irtatva ki, a Pelsot, a mai Balatont összekötötte a Dunával. Kétségtelen, hogy a Sió-csatorna így jött létre. A szabályozott Dunamentén élénk kereskedelem fejlődik. Az Aquincumi (budai) műút ezt az egész provinciát, amelyet Galerius Caesar, felesége — Diocletianus császár leányának nevével Valériának nevezett el, bekapcsolta a világforgalomba. Alisca (Szekszárd), Alta Ripa (Tolna), Lussunium (Dunakömlőd) voltak ebben a korban itt a vármegyének legnépesebb városai. De jelentékeny helyek voltak Ad Statuas (Várdomb), továbbá nagy castrumok — erődített helyek állottak a mai Hant Kajmád, a Tengelicek, Hencse pusztá, Györköny, Bikács, Németkeér, Leperd pusztá s Ertény helyén. A nagy népvándorlás aztán megváltoztatja az itteni közgazdasági kultúra képét. A hunnok, góthok, gepidák, avarok véres pusztító harcok árán egymás kezéből csikarják ki ezt az áldott földet. Nagy Károly még a római műveltség omladékain uralkodik az elnéptelenedett vidéken, utódai azonban már meghátrálni kénytelenek a beözönlő magyarság előtt. Varmegyénk területét Ete és Bojta fejedelmi személyek vették birtokukba. Bátaszék és Bonyhád között nagyon sokáig fenállott Etény (Ete) vára. A legnagyobb rész azonban Árpádé, így királyi birtok. Ez tette lehetővé, hogy itt a régi romokon új pezsgő gazdasági élet fakadjon. I. Béla Szekszárdon, Szent László a báti hegyen, Vak Béla Dunaföldváron, II. Géza Bátaszéken (Cikador), apátságokat létesítenek. — A nagyobb királyi donatiosok a Bikács, Moys, Apor, Töttös nemzetségek is egymás után állítják fel a madocsai, ábrahám, apari, töttösi monastorokat.

Az Anjouk korában a *Laczkffy*ak Simon-tornyan, a *Tanássy*ak Tamásiban, a *Marcsali*ak Tolnán telepsznek le, Kölesdnek a *Zerechen*ek, Dombóvárnak a *Dombai*ak, Paksnak a *Rátold* nemzetség majd a *Paksy* család lesznek az urai. A legnagyobb egyházi birtokosok: a dunaföldvári, szekszárdi bencés és a cikadori ciszterci apátság atb. A világi nagy birtokosok között a XV-ik században a *Héderváry*ak az elsők, a tamási, debreczei, az ozorai óriási uradalmakkal, amely legutóbbi a híres ozorai *Pipó* halála után vált birtokukká. Ez az olaszországból bevándorolt magyarra lett, ritka fejtett müzlesü főúr építtette a kincses hírv ozorai kastélyt. Nagy kiterjedésű birtokosok voltak még itt *Verbőczy* István, az első codificator, a *Garay*ak, *Laczkffy*ak a györgyi *Bodók*, a dárói *Mayosok*, a léval *Csehek*, a *Rátold* nemzetségbeli, tovább virágzó *Paksy* család.

Érdekes tudni, hogy a XIV. században a vármegye területén 13 vár, 21 város és 540 helység volt. Népeisége tehát az akkori viszonyokhoz képest sűrűnek mondható. A szekszárdi apátság 1498-ban 100 lovast tartozott birtokairól kiállítani. A vármegye adója 1494-ben 9924 és fél, 1495-ben 10031 és fél forint volt, míg Veszprém csak 3509 forint adót fizetett, a

kétszerte nagyobb Baranya pedig 9042 és fél forintot, a háromszorta nagyobb Somogy is csak 11.085 forintot.

A kereskedelmi és áruforgalmi viszonyok ugylátszik élénkek voltak. Simontornya már 1377-ben kapja országos vásárjait I. Lajos királytól, Ozorának pedig 1399-ben eszközölte ezt ki földesura Ozorai Pipó, Zsigmond királytól. 1412-ben vásáros hely volt Alsó- vagy Felsőnána is.

A Duna s a balpartján levonuló országot közvetítette a forgalmat az egész kelettel. Élénk, nyüzsgő élet volt itt. Tudjuk, hogy Szent István törvényeket alkotott Tolnán, amelyet Gaelotti nagy városnak nevez. Br. Wratislav lengyel főúr, Brown Eduárd angol utazó s a könyv által nem említett Evlia Cselebi török utazó ide vonatkozó feljegyzéseivel már régebben foglalkoztunk, így még csak azt említjük fel, hogy a szekszárdi bor már az Árpád királyok alatt különös és nagyobb becsben állott s első ízben (mint vinca crin) egy 1061-ben kiadott határjárás okmányban említették.

Körülbelül ennyi az, amit e vármegye eddigi történetéről tudni lehet, a népszerű természeti és forgalmi viszonyról azonban világosabb képet nyerhetünk az ugynevezett török kincstári defterekből, (számviteli könyvekből) amelyek dr. Kammerer Ernő jeles történétirónk feldolgozásában örökbecsű adatok, valóságos kulcs e vármegye ősi történetének megismeréséhez.

Ezokról a jövő számban!

(Folyt. köv.)

VÁROSI ÉLET.

Városi közgyűlés. Szekszárd r. t. város képviselőtestülete február hó 27-én dr. Szentkirályi Mihály polgármester elnöklété alatt rendkívüli közgyűlést tartott, melyen a következő határozatokat hozták. 1. A jegyzőkönyv hitelesítésére dr. Leopold Sándor és Pekari János kérték fel. 2. A polgári iskolai építkezésekre szükséges 142.000 koronát a legkedvezőbb ajánlatot tett Szegzárdi Takarékpénztártól határozták kölcsön venni 40 évi törlesztésre 6-2 százalékos törlesztési hányaddal. Ezzel kapcsolatosan még elhatározták, hogy az építési telken álló épületeket a város házi pénztára terhére bontatják le s ennek ellenértékét az épületekből nyert anyag a város tulajdonát képezi. 3. A Magyar Kender és Lenipar Részvénytársaságnak ingatlan eladás és adómentesség megadása iránti kérvényének érdemleges tárgyalására hivatott közgyűlést március hó 29-ére tűzték ki. 4. A mezőgazdasági bizottság szervezetről szóló szabályrendeletet megállapították. 5. Az iskolai alapvagygon 1908. évi számadását 3583 korona 14 fillér bevétellel, 904 korona 96 fillér kiadással, 2678 korona 18 fillér készpénz és 4325 korona 91 fillér követelésbeli maradvánnyal elfogadták.

Szóba kerültek a régi követválasztások s regélt, beszélt, folyt a szó ajkáról a híres kortestnóták neves írójának . . .

— 1869-ben két kerület közül az egyikből a bal-, a másikkól a jobbpart kért föl kortestnóta írásra. Luxból megírtam: egyiknek is írtam, másiknak is. S mind a kettőben a földicsért győzött . . .

Beszélt sok mindenről szellemesen, szípkázón. A visszaemlékezés a multba jól esett üde lelkének, visszaélte az aranykört: ifjúsága szép idejét . . .

Sok értékes holmival gazdagon hagytam el az irodát . . . S amint végig kocogtam az oszlopos folyosón, felhangzott újból a »Tolnai lakodalmas«, de most már a híres Steiner gyártmányu hegedűjén játszott a korra vén, de lélekben ifjú poéta . . .

Ez a két férfi lépett ki négy évtized előtt az iskolai életből az élet küzdterére. Nem azért, hogy a nagy tömeg hulláma által ragadtassák magukat szenvedéllyel, mert az ő lelkük egy eszményibb világ keresését tűzte ki célul s így ők maguk is fodrossá, hullámossá tették az áradatot, melynek ha bár kicsiny, de jelentékeny atomjai ők!

Koritsánszky Ottó.

KÖZSÉGI ÜGYEK.

A dunaföldvári járási jegyzői egylet közgyűlése.

Röviden megemlékeztünk már e gyűlés lefolyásáról, most azonban, mint az egylet hivatalos lapja, közöljük a nekünk beküldött alábbi jegyzőkönyvet is egész terjedelmében. Az alább olvasható elnöki megnyitó lelkes hangja valóságos harci riadó. Kívánatos, hogy felrzza ne csak a kartársak, de szélesebb körök érdeklődését is, mert valóban itt az ideje, hogy a községi törvény módosításával végre-valahára orvoslást nyerjen a jegyzők sok panasza s valahára ugy a hivatalos, mint a magánéletben is elfoglalják azt a helyet, amely őket, mint a községi közigazgatás szellemi vezetőit méltán megilleti.

Jegyzőkönyv. Felvétellett Dunaföldváron, 1909. évi február hó 15-én, a dunaföldvári járási jegyzői egylet rendes évi közgyűléséről.

Jelen voltak: Niefergall Nándor elnök, Takács Gyula, Gungl József, Decsy Béla, Kurcz Béla, Szóják Lajos, Gazdag Dezső, Tury Sándor, Fugérth Károly, Hubert Ferenc jegyző. Számszerint 10 egyleti tag.

I. Niefergall Nándor, a járási jegyzőegylet elnöke, a jelenvoltak üdvözlése után a közgyűlést a következő beszéddel nyitotta meg:

Tisztelt Közgyűlés! Kedves Kartársak!

Első és legkedvesebb kötelességemnek ismerem, hogy szívem egész melegevel üdvözljelek benneteket és köszönetemet fejezzem ki megjelenésetekért, ami által lehetővé tettétek a mai napra kitűzött tárgyak beható megvitatását és azon nagy és magasztos feladatoknak előbbre vitelét, melyeknek megvalósítására törekedtünk.

Nem hallgathatom el azt a fájó érzést, mely keblemet elfogja azon szomorú tények megállapítása alkalmával, hogy jegyzőtársaink mily csekély számban jelentek meg a mai közgyűlésünkön és hogy mily keves érdeklődést tanúsítanak saját ügyek és érdekeiknek rendezése és megvédése körül.

Ennek a keleti közönynek és fásultságnak lehet elsősorban betudni, hogy a községjegyzői kar, mely számbeli, szellemi és erkölcsi éreljenél fogva is az államhatalomnak egyik legfontosabb szervét képezi, még mindig nem volt képes elfoglalni azt a helyet, amely joggal megilleti. Nem hiszem el, hogy lenne olyan községi jegyző, aki nem érezne azt a lealázó helyzetet, melyben a jegyzők a törvény azon intézkedése folytán jutottak, hogy a község első felelős tisztviselőjeként a bíró van megjelölve. Igaz ugyan, hogy a törvényhozó testület erre az alkotásra sohasem tekinthet büszkén vissza, mert művelt államokban alig van rá még egy példa, hogy a község első tisztviselője analfabéta is lehessen és attól semmiféle képesítés sem kívántatik. Ellenben a törvényes minősítéssel bíró jegyző, aki a községi önkormányzatnak irányítója, éltető lelke és szellemi vezetője, második helyre helyeztetik. Ezt a viszsás helyzetet fokozza még azon körülmény is, hogy a jegyzők közjogi állása nemcsak hogy rendezetlen, de igen sokan vannak jogi tekintélyek közül is olyanok, akik a jegyzők köztisztviselői jellegét is kétségbe vonják.

Egyes törvényekből, mint például az 1878. évi V. t. c., az 1883. évi I. t. c. 6. §-a, valamint az 1886. évi XXII. t. c. 74. §-ából ki lehet ugyan magyarázni, hogy a községi jegyzők a köztisztviselők közé tartoznak, de egy kis ravasz rabulisztikával épügy lehet az ellenkezőt is bizonyítani.

Bizonyosan rendezettebb viszonyok lennének a községi közigazgatás és önkormányzat terén, hogyha a jegyzők szolgálati pragmatikával és feyelmi törvénynek olyan birnának. Nem lebegne állandóan a fejük felett a Damokles kardja akkor is, hogyha az erejüket messze túlhaladó munkálataiknak a megszabott határidőre eleget tenni nem képesek.

A községi jegyzők szeme előtt, amidőn jogos és méltányos kívánalmaik orvoslását kéri és szorgalmazza, sohasem az lebegett, hogy valami kiváltságos elbánásban részesüljenek, hanem viszonyaiknak olyan mérvben rendezését kéri, amilyen az összes köztisztviselők részére törvényhozási uton már megállapítva és biztosítva lett. Meghatározni kívánják a munkakörüket annak a mérlegelésével, hogy az túl ne haladja egy ember fizikai erejét.

Megfelelő munkaerőről való gondoskodást, tetteles közigazgatási törvények alkotását, független fegyelmi bíróság életbe léptetését és az adóbehajtások alóli felmentésüket kéri. Fájdalommal kell felemlítenem, hogy a jegyzői kárnak ezen óhajatai kormány körökben meghallgatásra nem találtnak. Mindeztől nem találkozott olyan államférfiu, aki ezeket az állapotokat a magyar parlamentben férfias nyíltsággal és őszinteséggel szóvá tette volna. Ehelyett nap nap mellett lehet hallani olyan kítő hangokat, melyekkel a magyar közigazgatást „áz s i a i” jelzővel illetik. Mindazonáltal mégsem törekszik senki arra, hogy hazánk viszonyainak figyelembe vételével a művelt nyugat fejlettebb közigazgatási rendszere meghonosíttassék. Különös jelenségnek mondható, hogy a legtöbb törvény, hatósági rendelet és intézkedések végrehajtása mindig „előjárásági” gyűjtő szócska mögött a jegyzőre ruháztatik. Ha pedig jogkörének kiterjesztése, anyagi és erkölcsi viszonyainak rendezése kerül felszínre, senki sem akar a jegyzőről tudomással bírni. Azért tehát nem lehet csodálkozni azon, hogy a községi jegyzők elégedetlenek helyzetükkel és hogy újabban e pályára oly elenyésző csekély számban lépnek, látva azt, hogy mindenki jogosítva érzi magát a jegyzővel szemben szó és írásban olyan érintkezési modort használni, a melyet a mai szociális viszonyok mellett szolgáljuk és cseleddjűkkel szemmel sem merészelnének.

Ennek az elviselhetetlen visszás helyzetnek, hogy nagyobb számu áldozatai és súlyosabb következményei nincsenek, az egyedül annak tulajdonítható, hogy Magyarország vármegyei és járási tisztviselői fenkölt lelkületű és nemesen érző uri emberekből állanak, akik közül a legtrikább esetekben találkoznak olyanok, kik a kezeikbe letett korlátlan hatalommal visszaélést követnének el. De máskülönb is a vármegyei és járási tisztviselők vannak hivatva a községi jegyzői kart értékelni és azok szellemi és egyéni értéke felől bírálatot mondani. Akik igen jól tudják, hogy micsoda munkát végez a jegyzői kar. Teljes tudatával bírnak annak, hogy a nép szellemi vezére a jegyző, akinek nemcsak a törvény holt betűit, hanem a községi élet vérkeringését is ismernie kell. Sőt minden szerénytelenség nélkül elmondható, hogy a közsegek előre haladása, jóléte egyedül a jegyző szakértelmétől és hazafiasságától függ. Mert habár a közigazgatás formáját és keretét a törvények és hatósági rendeletek állapítják meg, de nem vitatható el, hogy azok gyakorlati értékkel csak abban az esetben bírnak, ha lelkiismeretesen lesznek végrehajtv.

El kell tehát ismerni, hogy a közsegekben élő magyar nemzet személyi és anyagi ügyeire oly óriási befolyást gyakorol az községi jegyzői intézmény már kinőtt azon keretek közül, melyek közé az 1871. évi XVIII. t. cz., valamint az 1886. évi XXII-ik törvények alapján behelyezve lett. Ennek az intézménynek tagabb jogkört, nagyobb erkölcsi súlyt és viszonyainak mielőbbi rendezését kívánjuk, hogyha a rendezett anyagi viszonyok között élő magyar nemzeti állam mielőbbi kiépítését megvalósítani óhajtjuk. Annnyival is inkább, mert a községi jegyző ma már nemcsak tisztviselője a községnek, de a társadalmi térer is nagy áldozatok árán azt a helyet foglalja el, melyet néhány évtized előtt a művelt középosztály töltött be.

Ne vegyék kedves Kartársak rossz néven, hogy ily elegikus hangon szólok hozzatok. Szándékosan használtam ezeket a szót, de nem túlzott színeket a jegyzői kar mai viszonyainak vázolása alkalmával. Egyrészt tisztá képet kívántam nektek helyzetünkről adni, másrészt hogy figyelmeteket újból felhívjam a mindnyájunk által eléggé ismert bajok és sérelmek orvoslására. Meg kell tehát ragadnunk minden törvényes eszközt és módot jogos és méltányos kívánságaink megvalósítására. Nyerjük meg ügyeink szószólójául a kerületi országgyűlési képviselőinket. Ne csak a kisebb körben ismert közigazgatási szaklapokban, hanem nagyobb politikai lapokban is emeljék fel tiltakozó szavunkat a mai elviselhetetlen rendszer ellen. Vegyünk példát azoktól, akik a folytonos és kitaró munkálatok útján habár számra és erkölcsi erőre nálunk kisebbek is, de sokkal nagyobb eredményeket értek el. Ha mindenki megteszi kötelességét, akkor munkálatainkat siker fogja követni. Engedje a mindenható Isten, hogy ez mielőbb bekövetkezzék, mert a jegyzői kar ezt méltán megérdemli. A gyűlést megnyitottnak nyilvánítom.

Jegyzőkönyv hitelesítésére Gazdag Dezső és Szóják Lajos kartársakat kérem fel.

2. A járási jegyző egylet 1907. és 1908. évi pénztári számadásainak bemutatása.

A dunaföldvári járási jegyzőegylet 1907. évi pénztári számadása: 66 kor. 24 fill. bevétel
62 „ 24 „ kiadás

4 kor. — fill. pénztári maradvánnyal, az 1908. évi számadás pedig 18 kor. — fill. bevétel
4 „ — „ kiadás

14 kor. — fill. pénztári maradvánnyal egyhangulag hozott határozattal helyesnek találtatott, s a felmentvény Fugerth Károly egyleti pénztárnoknak megadatott.

3. A járási jegyzőegylet 1909. évi költségvetésének megállapítása.

A járási jegyzőegylet választmánya által készített és elfogadásra ajánlott 1909. évi költségelőirányzat 218 kor. 24 fill. bevétel
150 „ — „ kiadás

68 kor. 24 fill. pénztári maradvánnyal egyhangulag hozott határozattal elfogadva és megállapítva lett.

4. A Klimes Antal Hőgyész község főjegyzőjének nevére tett alapítvány levél bemutatása.

A Tolnavármegyei községi, kör-, al- és segédjegyzői által 1908-ik évben Klimes Antal hőgyézi községi főjegyző nevére a jegyzői nyugdíj-szabályrendelet körül szerzett elvülhetetlen érdemeiért tett alapítvány levelének egész terjedelmében történt felolvasása után helyeslőleg, örömmel tudomásul vetetett s az egylet iratárában leendő megőrzése elrendeltetett.

5. Szóják Lajos bölcskei adóügyi jegyző indítványa a befizetési időpontoknak az adó-főkönyvekből való kihagyása tárgyában

Szóják Lajos, Bölcske község adóügyi jegyzője ezen indítványát a közgyűlés folyama alatt visszavonta. Miért is ezen indítvány felett a közgyűlés napirendre tért.

6. Szóják Lajos, Bölcske község adóügyi jegyzőjének indítványa a vármegyei pótdadók beszállítása tárgyában.

Szóják Lajos, bölcskei adóügyi jegyzőnek azon indítványa, hogy a vármegyei pótdadók a községi költségvetésből hagyassanak ki, s a kir. adóhivatalhoz csak azon összeg szállítsák be, amely tényleg befolyt, egyhangulag hozott határozattal tudomásul vétetett annál is inkább, mert a vármegye legtöbb községében a megyei pótdadók már az indítvány értelmében kezeltetnek.

7. A központi járási jegyzőegylet átiratának bemutatása a közgyűlési jegyzőkönyv megküldése iránt.

A közgyűlés a központi járási jegyzőegylet átiratát egyhangulag hozott határozattal helyeslőleg tudomásul vette azért is, mert a közgyűlési jegyzőkönyv megküldését és hirlapi közzétételét a dunaföldvári járási jegyzőegylet már 1907. évi közgyűlésén határozatilag kimondotta.

8. A dunaföldvári járási jegyzőegylet tiszteletbeli tagjai részére átadandó díszoklevelek tárgyában határozathozatal.

A közgyűlés egyhangulag hozott határozattal megbizta a járási jegyzőegylet elnökét arra nézve, hogy a dunaföldvári járási jegyzői egylet tiszteletbeli tagjaivá megválasztott nagyságos Simontsits Elemér alispán, Szabó Károly országgyűlési képviselő, tekintetes Rassoovszky Julián járási főszolgabíró és Klimes Antal hőgyézi községi főjegyző urak részére a díszokleveleket készíttesse els azokat küldöttség útján fentnevezetteknek adja által.

9. Szóják Lajos, bölcskei adóügyi jegyző indítványa az üresedésbe jövő jegyzői állásokra a járási főszolgabíró ur által történendő jelölések tárgyában.

A dunaföldvári járási jegyzőegylet egyhangulag hozott határozattal kimondotta, hogy felkéri Rassoovszky Julián járási főszolgabíró urat aziránt, miszerint a járásban üresedésbe jövő községi jegyzői állásokra való kijelölésnél a járásban hosszabb idő óta működő s minden tekintetben megfelelő al- és segédjegyzők kérényeit figyelembe venni s azokat hasonló minősítéssel bíró vidéki pályázatokkal szemben előnyben részesíteni sziveskedjék.

10. Dr. Somogyi Aladár országgyűlési képviselő üdvözlése az adóreform tárgyalása alkalmával az országházban tett szakavatott és a községek iránt igaz jóakaratot tanúsító felszólalása tárgyában.

A járási jegyzőegylet egyhangulag hozott határozattal megbizta az egylet elnökét, hogy dr. Somogyi Aladár országgyűlési képviselőt üdvözölje s jegyzőkönyvi kivonat útján hozza

tudomására a jegyzőegylet meleg rokonszenvét és elismerését azért a szakavatott és a községek iránt igaz jóakaratot tanúsító felszólalásáért, melyet az adóreform tárgyalása alkalmával a községi háztartás s a magyar jegyzői kar érdekében elmondott.

11. Nagyságos Simontsits Elemér vármegyei alispán és tekintetes Rassoovszky Julián járási főszolgabíró urak távirati üdvözlése a járási jegyzőegylet közgyűlése részéről.

A közgyűlés nagyságos Simontsits Elemér vármegyei alispán és tekintetes Rassoovszky Julián járási főszolgabíró urakat a községi jegyzői kar iránt mindég tanúsított igaz jóindulatukért egyhangulag hozott határozattal, lelkedéssel táviratilag üdvözölte.

12. Klimes Antal hőgyézi községi főjegyző távirati üdvözlése a legmagasabb helyről ért kitüntetése alkalmából.

A közgyűlés táviratilag üdvözlését fejezi ki Klimes Antal hőgyézi községi főjegyzőnek azon alkalmából, hogy legfelsőbb helyről kitüntetve lett és jól megérdemelt elismerésben részesült mindazon elvülhetetlen érdemei és fáradozásaiért, melyet a közérdek és a községi jegyzői kar érdekében hosszú éveken keresztül önzetlenül tanúsított. Ez a kitüntetés nemcsak Klimesre, hanem a községi jegyzői karra nézve is elismerés és megbecsülés jellegével bír.

Más tárgy nem lévén, az ülés bezáratott. Kmf.

Huber Ferenc, Niefergall Nándor,
jegyző. elnök.
Gazdag Dezső, Szóják Lajos,
jegyzőkönyv hitelesítők.

HIREK.

Március 3.

*E szerdai vacsoránkon
Mindössze heten valánk,
Kik is »szobor-bizottsággá»
Rögtön megalakulánk ;
Mert — bár a villanyteleppel
A vásártér határos
S mégis klubjaink irháját
Nyuzza most le a város.
Még egy szobrot ajándékoz
Szekszárdnak a kaszinó
— Ki, a villanytelep elé —
S ez lesz — egy arany tinó.*

— n.

— **Személyi hírek.** Széchenyi Sándor gróf, vbt., a főrendiház elnöke Budapestre utazott a főrendiház üléseire.

Apponyi Géza gróf főispán 8-án Szekszádra érkezik s 10-én elnököl a közigazgatási bizottság ülésén.

Simontsits Elemér alispán párnapra Budapestre távozott.

Hazslinszky Géza, kir. törvényszéki elnök tegnap előtt érkezett haza a fővárosból, ahol jelentéktelenebb operacion ment keresztül.

Dr. Szentkirályi Mihály polgármester f. hó 4-én Budapestre utazott, ahol a városnak a miniszteriumban levő ügyeinek elintézése iránt jár el.

— **Uj csillagkeresztes hölgy.** Mária Jozefa főhercegasszony nagy-apponyi gróf Apponyi Károlyné szül. Windich-Graetz Mária Aglaja hercegnőnek, főispánunk menyének a csillagkereszt-rendet adományozta.

— **Áthelyezések.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Gockler György kecskeméti állami főreáliskolai r. tanárt a szekszárdi állami főgimnáziumhoz áthelyezte.

A földművelésügyi miniszter Láng János dunaföldvári és Wimmer Zoltán m. köi állami álatorvosokat kölcsönösen áthelyeztea

— **Főgazgatói látogatás.** Dr. Várady Karoly székesfehérvári tankerületi főgazgató f. hó 15-én a főgimnázium tanmenetének megvizsgálására Szekszádra érkezik.

— **Percel Ákos nyugdíjazása.** Az igazságügyi miniszter Percel Ákos kir. táblabíró, a kaposvári törvényszék polgari tanácsának volt elnökét, ideiglenesen nyugdíjállományba helyezte és részére évi 6624 korona nyugdíj kiutalását rendelte el. Percel Ákos lemondott a kaposvári kat. kör. elnöki tisztéről és el is költözködik Kaposvárról. Az ellene saját kérésére folyamatba tett fegyelmi vizsgálat ezzel még nincs elintézve. Annak eredménye elé nagy érdeklődéssel tekint a kaposvári uri közönség.

— **Egyházmegyei hírek.** *Zichy* Gyula gróf, pécsi püspök *Moyzis* Imre szekszárd-belvárosi r. k. segédlelkész Dályokra atnistratorrá nevezte ki, az ő helyébe pedig Szekszárdra *Koch* Gyula s. lelkészt helyezte át.

— **Adományok.** A szekszárdi népkonyhára adakoztak: a Szekszárdi Kereskedelmi Alkalmazottak Egyesülete 100 kor., Sztankovánszky Mária (Kajdacs) 20 kor., Wolf Henrik (Szekszárd) 20 kor., 25 kiló bab és 3 zsák burgonya. — Ezen kegyes adományokat számos szegényeink nevében hálás köszönettel nyugtatom. Szekszárd, 1909. március 2. — *Bezerédj Pál.*

Kunfy Károly fánakerti földbirtokos a Bezerédj István szobor-alap javára 200 koronát adományozott, mely kegyes adományért köszönetét fejezi ki *Simontsits* Elemér, a szobor-alap-bizottság elnöke.

— **Hitközségi ülés.** A belvárosi róm. kath. hitközségi tanács és iskolaszék dr. *Fent* Ferenc szentszéki tanácsos elnöklete alatt f. hó 4-én ülést tartott, melyen tudomásul vették *Nemes* Győző nyugdíjazását és elhatározták, hogy állását szeptember 1-re töltik be. A *Nemes* által eddig birt földjárandóságot Balla Sándornak, a felleltményt pedig Egri Bélának adták. *Nemes* Győzőt, az általa felvett lakbér visszatérítésének kötelezettsége alól felmentették, az egy havi felleltmény visszafizetésére azonban kötelezték. *Janosits* Károly azon indítványát, hogy az egyes tanítói állások javadalma, az álláshoz kötötten, állandósítsassék a közelebbi gyűlésen veszik tárgyalás alá.

— **Felolvasások.** A szekszárdi rk. olvasó kör holnap d. u. 1/2 5 órakor tartandó felolvasó estélyén *Kálmán* Károly belvárosi tanító tart felolvasást: Mit köszönhet az emberiség a tudományok haladásának címmel. A szekszárdi rk. társaskör holnapi szabadtanításának sorrendje a következő: 1. A népszövetség ismeretése. Előadja: Szabó Géza főgimn. hitnár. 2. A kath. oktatásügy. Előadja: Varga Ferenc főgimn. tanár. 3. A kath. sajtó ügye. Előadja: Horváth Ignác tanító. 4. Jézus a tengeren. Szaválja: Hauszknacht János.

— **Kinevezés.** A pécsi kir. ítélőtábla elnöke dr. *Vaday* Viktor volt bonyhádi kir. járásbírói díjtalan joggyakornokot díjas gyakoronokká nevezte ki.

— **Az ügyvédi kamara köréből.** A pécsi ügyvédi kamara közhírré teszi, hogy dr. *Látrányi* Imre ügyvédet, Tamási székhellyel, az ügyvédek lajstromába folytatónak fölvette.

— **Névváltoztatás.** A belügyminiszter *Klein* Antal öcsényi lakos saját, valamint *Mária* nevű kiskoru gyermekei családi nevének »Kömlösi«-ra kért átváltoztatását megengedte.

— **Lemondás.** *Apát* Alajos a vármegyei gazdasági egyesület bikavizsgáló bizottságának újonnan megválasztott elnöke, erről a tisztségről lemondott.

— **Méhészeti tanfolyam.** Értesitem tanke-rületem tanítóit és tanítónőit, hogy a gödöllői állami méhészeti gazdaságban a folyó évben július 1—18-ig és július 26-tól augusztus 12-ig néptanítók, augusztus 15—28-ig pedig nők részére méhészeti tanfolyam fog tartatni. Ellátás díjtalan, féláru vasúti jegy is nyerhető.

Az egy koronás bélyeggel ellátott és a m. kir. földművelésügyi miniszterhez címzett kérvény június 1-ig hozzám küldendő. Szekszárd, 1909 február 21.

Tihanyi Domokos
királyi tanácsos, tanfelügyelő.

— **A fegyvertartás országos szabályozása mellett.** Tolnavármegye az ország azon törvényhatóságai között volt, amelyek már elsőnek szabályozták a fegyvertartást, amennyiben törvényhatósági szabályrendelettel korlátozta a vármegye területén nemcsak a fegyvergyártást, hanem a fegyver és lőszer árusítást is. De mit sem ért el ezáltal, miután legtöbb törvényhatóság területén nem áll fenn mai napig sem ilyen természetű korlátozás és így a máshol vásárolt fegyvereket, lőszert vidáman használják Tolnavármegyeében is. Ennek meggátolása vezette *Simontsits* Elemér tolnavármegyei alispánt, amidőn a törvényhatóság nevében azzal a kéréssel fordult valamennyi vármegyéhez és városához, hogy a maguk hatáskörében szintén hozzanak hasonló szellemű szabályrendeletet, vagy szorgalmazzák a kormánytól ezen kérdés egyöntetű, országos rendezését. A pécsi városi tanács *Oberhammer* Antal rendőrfőkapitánynak adta ki Tolnavármegye átiratát véleménymondás céljából. A főkapitány véleményes jelentésében nemcsak kívánatosnak, hanem határozottan szükségesnek mondja, hogy mihamarabb kor-

mányrendeletet szabályozza úgy a fegyvertartást, mint a fegyverárusítást az egész országban; sőt azt a nézetét jelezi, hogy a korlátozást nem csupán a vadászfegyverekre kell kimondani, hanem a revolverre is, miután bebizonyított tény, hogy a lőfegyverrel elkövetett testi sértéseknek túlnyomóan nagy százaléka revolver lövéstől ered és így a revolverviselésnek olyatén engedélyhez kötése, amint azt Budapest főváros főkapitánya a maga hatáskörében tette, határozottan a testi sértések elkerülésére, megelőzésére vezetne. A tanács a főkapitány jelentéséhez képest pártolni fogja Tolnavármegye átiratát.

— **Adóreform és az Omke.** Ismeretes azon nagyarányú akció, amelyet az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés az adóreform tárgyalása alkalmából kifejtett. A kereskedő és iparos osztály érdekeinek védelme céljából országos mozgalmat indított. Városunkban is január 3-án tiltakozó gyűlést rendezett, amelynek határozata főként abban csúcsosodott ki, hogy miként a földadó úgy a kereseti adó összege is kontingentáltassék, azaz állapítsassék meg azon maximális összeg, amelynél ha több folyik be, úgy a kereseti adó kulcs leszállítandó. Az Omke ez irányú törekvését siker koronázta, a március 4-iki ülésen a képviselőház kimondta a kereseti adónak 29 millió koronában való kontingentálását. Örömmel közöljük e hirt, mert a ház ezen határozatában támogatásra, nem pedig adóval való agyonnyomásra szoruló iparunk védelmét látjuk és az egyenlő elbánást. Erre van szüksége iparunknak és kereskedelmünknek, ez többet ér, mint holmi szalmaláng szerű tulipán mozgalom.

— **Vas Gereben-émléktábla.** Tolnatamásiból írják: A vadaskert százados tölgyeit most vágják, korhadtt törzsük már nem bír dacolni a viharral. E fák szemtanúi voltak a közeli Fürgeden született Vas Gereben által is megörökített 1812. évi nagy vadászatoknak, amikor Esterházy Miklós herceg és külföldi vendégei öt nap alatt 800 darab szarvast, dámvadát és vad-disznót, valamint 5 farkast ejtettek el. A miklósvári kastély és a vadkerti vadászlak között játszódtott le a »Nagy idők, nagy emberek«-ben leírt jelenet, amikor a szarvasok a szénásszéken fekvő Bowring nevű angol ur alól, aki kétéltetett a tamási erdő vadbőségében, kirángatják a szénát. Vas Gereben remek korrajza nem valami divatos olvasmányok, még Tamásiban is kevesen tudnak erről. Hogy ez irodalmilag érdekes jelenet színtere tanúinak ledőltevel teljesen feledésben ne menjen, Reich Oszkár tamási szolgabíró mozgalmat indított, hogy az ut mellett egy e célra meghagyandó tölgyfán vas-émléktábla helyeztessék el megfelelő fölirattal.

— **Nyugalomba vonult főkönyvelő.** Id. Kakass Béla, a Bonyhádi Takarékpénztár főkönyvelője március 1-ével nyugalomba vonult. Helyét az intézet eddigi titkárja, ifj. Kakass Béla foglalta el. Amennyiben pedig ilyformán a munkaerő megfogyott az intézetnél, az igazgatóság Takács György tolnamegyei illetőségű, jelenleg Csongrádon működő tisztviselőt gyakoronokul alkalmazta.

— **Zászlószentelés.** A bonyhádi főgimnázium kath. tanuló ifjúsága március hó 25-én tartja zászlószentelési ünnepélyét. A felszentelést egyik pécsi kanonok végzi.

— **Eljegyzések.** Dr. *Török* Ottó szekszárdi városi tisztyűgész eljegyezte *Ziegler* Irénkét, *Ziegler* Frigyes selyemgyári üzletvezető leányát Szekszárdon.

Bondy Lipót helybeli előkelő férfiruha kereskedő eljegyezte *Dezső* Jakab p. ü. irodaigazgató leányát, *Mariskát*.

Grieszhaber Endre Henrik mucsiai kántortanító eljegyezte *Mokry* Flórikát, *Mokry* Bálint hidásbonyhádi pályafelügyelő leányát.

— **Köszönetnyilvánítás.** A *bátaszéki kerületi takarékpénztár*, mint minden évben, ez évben is 50 koronát adományozott múlt évi nyereségéből a bátaszéki önkéntes tűzoltó-testületnek, mely kegyes adományért a testület nevében őszinte köszönetet mondunk. *Máté* József elnök, *Jäger* József pénztáros.

— **Utólagos ünnepelés.** *Lágler* Sándor, kölesdi lelkész 40 éves jubileumából f. hó 28-án az evangélikus iskola növendékei üdvözölték. Az ünnepeltetésre a legmelyebb titokban készültek *Knabel* Vilmos jeles tanító és növendékei. Egy leányka elmondta *Koritsánszky* Ottónak ez alkalomra írt köszöntő versét, aztán átadták azt a dohánkyészletet, amit a maguk között összegyűjtött filléreken vettek emlékül a jó szívű öreg tisztelendő urnak. *Lágler* kedvesen érte a figyelem s meghatottan mondott mindenkinek köszönetet.

— **Névmagyarosítás.** *Haberfeld* Dezső dombóvári illetőségű ugyanottani lakos családi nevének »Havas«-ra kért átváltoztatása belügyminiszteri rendelettel megengedtetetett.

— **Állításkötelesek a dunaföldvári sorozó járásban** I. sz. korosztály 491, II. sz. korosztály 315 és III. sz. korosztály 271, Összesen 1077 újoncz.

— **Házasság.** *Farkas* Ferenc budapesti nagykereskedő f. hó 7-én d. e. 11 órakor tartja esküvőjét Szekszárdon *Pirnitzer* Edittel, *Pirnitzer* Manó szekszárdi nagykereskedő leányával.

— **Közzgyűlés.** február hó 28-án tartotta meg a bátaszéki önkéntes tűzoltó-testület évi közgyűlését úgy a működő mint a pártoló tagok élénk érdeklődése mellett. Az elnökség és az igazgató — választmány — megbízatásának leteltével végleges tisztújítás is volt, mely alkalommal elnökké választott újból: *Máté* József, alelnökké: *Egle* Károly, titkárrá: *Gesztesi* Péter pénztárossá: *Jäger* József, valamint 8 választmányi tag. Két szakaszparancsnok *Kliebert* András és *Ritter* Bálint lemondásával részint előléptetés, részint újból való választás követ kezében szakaszparancsnokok lettek: *Graf* József, *Kovács* Gábor és *Katzenberger* Péter; segédtsitz *Kleiszner* Bálint, szertáros: *Katzenberger* József.

— **A községi körorvosok fizetése és korpótléka.** A belügyminiszter felülvizsgálta a vármegyei közgyűlés által a Tolnavármegye területén levő községi és körorvosok részére az 1908. évi XXXVIII. t. c. alapján megállapított törzsfizetéseket és korpótlékokat s a szükséglet összegét 1909. évi dec. 31-ig 74,033 korona 28 fillérben állapította meg s intézkedett, hogy az orvosok járulékaikat mihamarabb megkapják. A miniszter egy pár módosítást tett a felterjesztésben. Így dr. *Freund* Ignác részére okmányai be nem mutatása miatt, korpótléket ezuttal nem engedélyezett, dr. *Grünfeld* Adolf korpótlék igényét csak 1904. évi július 30-ával, dr. *Sterk* József korpótléki igényét azonban méltányossági okokból 1898. július 25-től, dr. *Schutzenberger* Endre szolgálati idejét pedig csak 1889 március 11-ével állapította meg. A számvétség most dolgozik az utalványokon, így a községi és körorvosok várva várt illetményeiket már a napokban megkapják.

— **Miklósi Mutschenbacher Ödön kiállítás.** Miklósi Ödön városunk szép tehetségű fiatal festőjének rögtönzött kiállítása szép érdeklődést keltett. Nagyon sokan látogatják. Eddigél 5 képe kelt el, egyet a kaszinó, négyet pedig *Scholz* Gusztáv államvasúti mérnök vásárolt meg. A kiállítás 12-ig lesz nyitva.

— **Népszövetséggyűlés.** Felsőnyéken *Schunk* Ferenc plebános vezetése alatt megalakult a Népszövetség.

— **Felolvasás.** A bonyhádi felolvasásokat és társasesteket rendező bizottság március hó 7-én felolvasó estélyt rendez, amelyen *Ács* Lipót, a szekszárdi főgimnázium agilis rajztanára, »Siciliát«-ról tart felolvasást, melynek keretében Siciliát 80 vetített képen is bemutatja.

— **Halálozás.** Zavaros Jánosné szül. *Adler* Franciska, Zavaros János paksi nyug. jegyző köztisztviselőnek örvendett neje életének 73-ik, boldog házasságának 53-ik évében, hosszas szenvedés után febr. hó 25-én meghalt *Pakson*. A boldogult földi maradványait febr. hó 27-én délután fél 4 órakor nagy részvét mellett helyezték a róm. kath. egyház szertartásai szerint, a kálvárián levő családi sírboltban örök nyugalomra. Halálát gyászolják: Zavaros János férje, dr. Zavaros Gyula, Zavaros Irma férj. *Petrich* Árpádné gyermekei, dr. Zavaros Gyulané szül. *Györky* Mária menyé, *Petrich* Árpád veje, *Petrich* Lenke férj. *Hesz* Lajosné, *Petrich* Olga, *Petrich* Irma, Zavaros Ilona, Zavaros Tibor, Zavaros Elemér, Zavaros Béla unokái. *Hesz* Pistika, *Hesz* Ilonka dedunokái. *Schamschula* Józsefné szül. *Adler* Mária testvére.

Schrodt József mázai birtokos neje szül. *Sármár* Verona f. hó 4-én, 34 éves korában meghalt. Temetése f. hó 6-án d. u. 2 órakor lesz.

Február 25-én hajnalbaneelhunyt Nagymányokon *Wenzel* Terézia 58 éves korában, kinek temetése 26-ikán délután ment vegbe általános részvét mellett. A boldogultban dr. *Wenzel* József nagymányoki orvos nővérét gyászolja.

Plank Ferencz 36 éves szekszárdi kovácmester f. hó 4-én munkaközben összeesett s azonnal meghalt. Azéleterős embert szívszélhűdés ölte meg.

Steinfeld Béla árvaszekei ülnököt súlyos csapás érte. Nővére KárászImréné szül. Steinfeld Irén február 28-án pár napi kínos szenvedés után, élete 41-ik, a legboldogabb házassága 17-ik évében elhunyt Taktaszadán. A ref. egyház szertartásai szerint március 2-án nagy részvét mellett helyezték nyugalomra. Halálát gyászolják: Kárász Imre mint férj. Steinfeld Béla, Steinfeld Jenő, Steinfeld Andor, Trócsányi István mint testvérek, feleségük és gyermekeikkel. Kárász István mint sógor feleségével. Székely Dónáthné szül. Kárász Mariska mint sógornő, férje s gyermekeivel. Steinfeld Irénke kis keresztlánya.

— **Megfelebbezett szabályrendelet** Szekszárd város villany szabályrendeletét dr. Kramolin Gyula, dr. Hangel Ignác és Bodnár István képviselőtestületi tagok megfellebbezték.

— **Kitüntetésre ajánlott csendőrök.** Bizonyára élénk emlékezetben van még, hogy a múlt ősszel egy 13 tagból álló **fellegyverkezett** cigánykaraván megtámadta **Kolma Imre** és **Ferencsik György** tamási-i csendőröket az eledényi határban levő **erdős, vizmosásos helyen**. A két csendőr négy cigányt agyonlőtt, a többieket pedig megvasalta és bekísérte. Ezen idő óta azon a környéken nyoma veszett a kőbor cigányoknak, kiknek tudvalevően kitűnően szervezett hírszolgálatuk van. A cigányügynek ezen, bár szűk körre terjedő, de gyökeres **rendezése** kétségkívül a két bátor csendőr érdeme. Ezt jutalmazni akarván a szakszparancsnokság, a dombóvári és tamási-i szolgabírószág véleményének kikérése után **kitüntetésre ajánlotta** a két csendőrt. Ha mindenütt ily erélyvel lépnének fel a csendőrök e veszedelmes fajjal szemben, hamar meg lenne oldva a cigánykérdés. Csak hogy e célra szükséges volna a csendőri létszám megkétszerezése, vagy katonasággal való megerősítése, ami többet érne, mint a cigányok összeírása és nyilvántartása.

— **Szolgabíróból amerikai farmer.** Megjött annak idején, hogy dr. báró Jeszenszky Ödön paksi szolgabíró állásáról lemondván, gazdasági tanulmányok céljából Amerikába ment. Az ottani hatalmas gazdasági élet, ugylátszik nagy hatással volt az ambiciozus, egyébként is kiválóan képzett fiatal báróra, mert egyelőre ott kíván meglepedni. Hozzá tartozóit ugyanis táviratilag arról értesítette, hogy ott egy 1400 holdas földbirtokot vásárolt 20 ezer koronaért s kérte, hogy ezt az összeget küldjék el utána. Családja elhatározta s már intézkedett, hogy a kívánt összeg rendelkezésére álljon a vállalkozó szellemű fiatal bárónak, ki szolgabírói pályáját egy bizonyára több jövedelmet biztosító pályával cserélte fel.

— **Váltóhamisító kereskedő.** A budapesti büntető törvényszék vizsgálóbírája elfogató parancsot adott ki **Paskusz Emil** bajai születésű 40 éves, volt szekszárdi fakereskedő ellen, aki édesanyja és egy bajai kereskedő nevére több ezer koronáról szóló váltót hamisított, a pénzt felvette és azután megszökött. A rendőrség nyomozza.

— **Tűz Bölcskén.** Paksi tudósítónk írja, hogy Rafael István kőborcigány, bölcskei lakos istállója és kunyhója este 8 órakor kigyulladt és leégett, az istállóban levő 2 darab ló a tűz martaléka lett. A tűz a tulajdonos gondatlanságából keletkezett és ezért a csendőrség a dunaföldvári kir. járásbírósnak jelentette.

— **Életveszélyes fenyegetés.** Fodor Mihály faddi lakos este 9 órakor az utcán találkozott Béter János és Németh János faddi lakosokkal, kikkel szóváltásba elegyedett és ebből kifolyólag pisztollyal való lelövésse fenyegette őket és a pisztolyt reájuk is sűtötte, de nem talált. A csendőrség a tettest feljelentette a paksi királyi járásbírósnak, a pisztoly és bűnjel a járásbírósnak átadatott.

— **Elégőtt asszony.** Tomasi József luttengeri, Stájerországi származású 55 éves kéregető, aki **Kövé** Pállal, ennek Szekszárdon, a város végén levő putrijában közös háztartásban élt, f. hó 2-án az ajtónélküli kályhánál melegedett. A parászból kiugrott szikrától ruháját tüzet fogott. Mire az égő ruhát letépték róla, oly súlyos égési sebeket szenvedett, hogy a kórházban, ahova szállították f. hó 3-án meghalt.

— **Csődök.** A szekszárdi kir. törvényszék Erős Ernő bonyhádi kereskedő ellen a csődöt megnyitotta. Tömegegondnok dr. Kanzler Antal bonyhádi ügyvéd, helyettes tömegegondnok dr. Török Ottó szekszárdi ügyvéd. A követelések határideje 1909. évi április hó 20. napja. — A csődöt fenti kir. törvényszék ugyancsak elrendelte Benedikt és Schön be nem jegyzett cég ellen. Tömegegondnok dr. Rákos Miksa bonyhádi, helyettese dr. László Lajos szekszárdi ügyvédek. A követelések bejelentésének határideje f. évi április 17. kapja.

— **Gyanus halál.** Amint tudósítónk Bonyhádrol jelenti, 2-ikán éjjel hirtelen meghalt a 18 éves Hordós Borbála cselédleány, aki egy bonyhádi kereskedőnél állt szolgálatban. Még az éjjel elszállították a bonyhádi temető halottsházába, ahol a váratlan halál okát a boncolás fogja megmondani. Ha idegen kéz okozta az áldott állapotban levő leány halálát, úgy megindítják a nyomozást a vétkezés után.

— **Szurkálás.** Paksi tudósítónk írja, hogy e hó 21-én Dunakömlődön a Fitterer-féle koresmában Wermót Lipót dunakömlödi legényt Hartmann Jakab dunakömlödi legény bosszúból zsebkésével úgy szurta nyakán, hogy orvosi vélemény szerint hosszabb ideig nyomhatja az ágyat. A csendőrség a tettest a paksi királyi járásbírósnak feljelentette.

— **Lopás.** Takács Zsigmond dunaföldvári lakos záratlan szobájából, az ágyban elhelyezve volt 8 darab 50 koronás bankjegyet ismeretlen tettes ellopta. A csendőrség a tettes kézrekerítésére az intézkedéseket megtette.

Fogorvos

Kovács J.

vásártár-utcai műtermében **hiányzó fogak pótlása, csaposfogak, arany koronák és szápadlás nélküli fogak** (hidmunka) készíttetnek. **Fogtömés, foghuzás és fogtisztítás** a legjobb módszer szerint eszközölködnek. — **Szegényeknek** rendel d. e 8—9 ig és d. u. 1—2-ig.

Muzeum, közintézetek ügyei.

Felolvasás. dr. Kramolin Gyula foghízi és törvénysz. orvos a mult szombaton és vasárnap nagy érdekű felolvasást tartott: muzeumban az Alkoholról. A tndományos magaslaton álló, de népszerű módon megírt felolvasást szombaton is szép számú közönség hallgatta végig, vasárnap azonban 400 ingyenes jegy fogyott el, úgy hogy a nagyterem zuffolóságig megtelt a hallgatósággal.

PÉNZINTÉZETEK.

Rovatvezető: Schneider János.

A Tolna Polgári Takarékpénztár 27-ik mérlege.

A normálisabb pénzvviszonyok hatása igen kedvező volt a Tolnai Polgári Takarékpénztár lefolyt évére. Nem csak azért, mert a betétkamatlábnak $\frac{1}{2}\%$ -kal való leszállítása dacára a betétkamatállomány mintegy 33000 kor. emelkedést mutat, a folyószámla kihitelezések 56476 kor., a jelzálogkölcsonök pedig 138058 koronával emelkedtek, hanem azért is, mert annélkül, hogy valami rendkívüli körülmény állt volna be, az evi tisztanyereség 1761 kor. 24 fill. nagyobb, mint az 1907. évben. Ezen összeg egy magában nem nagy, de ha figyelembe vesszük, hogy az 1907. évben kimutatott 39744 kor. tiszta nyereség egy tekintélyes része (7486 kor. 5 fill.) értékpapírok eladásából származott, az idej pedig tisztán a rendes üzlet menetből, a tulajdonképeni takarékpénztári üzlet 9247 kor. 29 fill. kedvezőbb, mint az 1907. évi. A betétek emelkedése a közönség bizalmának jele, a kihelyezések fokozása és az üzleteredmény kedvezőbbé tétele a vezetőség

ügyességének és hivatottságának a legfényesebb bizonyítéka.

A mérleg főbb adatai a következők: Összes vagyon 2,691.588 kor. 27 fillér, a melyből váltókban 1,656.457 kor. 94 fillér, jelzálogkölcsonökben 647.612 kor. 64 fillér, egyéb kölcsonökben 140.191 kor. 78 fillér, értékpapírokban 78.848 korona 85 fillér. Folyó számla kölcsonökben: 81.186 K 26 fill. Az intézet alapítókéje 100.000 korona, tartalétkéjei 115,566 kor. 60 fillér, amely az 1908. évi nyereségből 131.000 koronára egészített ki. Takarékbetétek 2,048.572 kor. 60 fillért tesznek ki, visszleszámitolási hitel 340.263 kor. 02 fillér vétetett igénybe. A tiszta nyereség a mult évi áthozattal 41.930 kor. 91 fillér. A február hóban tartott ülésen az igazgatóságnak a nyereség felosztására vonatkozó következő határozata fogadtott el:

500 drb. részvény után 38 kor. osztalékul kifizettetett 19.000 K — fill.
Tartalékalapok dotálására adattott 15.433 » 40 »
Tiszteletdíjakra, jutalmazásokra és jótékonycélra 1690 » — »
Folyó évre áthozattott 5807 » 51 »

A kifizetett osztalék az 1907. évivel szemben 2 korona emelkedést mutat. Minthogy a részvények forgalmi értéke immár 600 korona, a kifizetett osztalék 6:33 százaléknak, a tartalékalap gyarapítására fordított összegekkel a részvények belértéke 5:14 úgy, hogy a részvények tulajdonképeni hozadéka, dacára a tekintélyes forgalmi értéknek 11:47 százaléknak felel meg. A február hó 13-án tartott közgyűlésen új igazgatósági tagokul megválasztattak Buday János, dr. Kiss Miksa, Szász Lajot, felügyelőbizottsági tagjaiul Steindl József, Taubner Ármin és Szilli János (kereskedő).

Lemondjak? . . .

Lemondjak te rólad?
Felejtselek téged?
A szívem mélyéről
Számkivessem képed?

Ám jól van. — Ha lemond
Nyilásról a virág
És hogyha mindenkor
Szár az lesz a faág,

Ha nem lesz kikelet,
Rügyező, szép tavasz,
Ősz nem hoz gyümölcsöt
S télen sosem havaz,

Ha nappal sötét lesz,
Mert a nap nem sűt már,
És mivel, hogy kihűlt,
Sosem lesz többé nyár,

Ha a föld forgása
Megszűnik végképen,
S a fényes csillagzat
Kialszik az égen,

Ha minden fellázad
A világrend ellen,
Oh, akkor lemondok:
— De ez lehetetlen.

Brandeiszné Frey Melanie.

TANÜGYI HIREK.

Rovatvezető: Nagy Béla.

Áthelyezett tanár. A szekszárdi állami főgimnáziumhoz Göckler György kecskeméti áll. főreáliskolai r. tanár helyezettett át.

Helyettesítés. Az elhunyt Szécsény Lajos dunaszentgyörgyi ref. tanitót Papp Etelka okl. tanitónő helyettesíti.

Új gazdasági ismétlő iskola. Tevelen rk. fiu- és leány gazdasági ismétlő iskola felállítása határozottatott el.

Tanítóválasztás. Mihálovich Dénes kajdaci rk. kántortanító a kisküküllővármegyei egrestői iskolához választott meg tanitónak.

Öres tanitói állomások. Jelenleg a következő tanitói állások betöltetlenek: a dunaszentgyörgyi ref., a kajdaci rk., a szekszárdi rk., a felsőnáni ág. és a siogárdi rk. tanitói állás.

SARKADI ANDOR

SZEKSZÁRD, SZÉCHENYI-UTCA 648. SZÁM. Raktáron tart mindentéle **mezőgazdasági és szőlészeti gépeket, zsákot, ponyvát** és műszaki cikkeket. A legjutányosabb ár mellett kedvező fizetési feltételek!

Iskolaszékek megalkulása. A bonyhád—varasdi rk. iskolaszék 1909. február 14-én újra alakult. Egyházi elnök: Dubniczky László, világi elnök: Schmidt Keresztély, jegyző: Lágler Sándor, gondnok: Hammer Miklós és ifjú Putsli József lett.

A **szedresi** rk. iskolaszék 1909. január 17-én 3 évre újra alakult. Egyházi elnök: Fekete Ágoston, világi elnök: Bezeredj Pál, jegyző: Hága Antal, gondnok: Grajsza István lett.

A **németkeri** rk. iskolaszék 1909. január 31-én újra alakult. Egyházi elnök: Dr. Onczay Géza, világi elnök: Reich János, jegyző: Welsch Károly, gondnok: Pomer József és Barta Károly lett.

A **sádkai** rk. iskolaszék 1909. február 9-én újra alakult. Egyházi elnök: Takács Mihály, világi elnök: Gungl Adám, jegyző: Lieger Nándor, gondnok: Fuchs Adám lett.

A **bonyhádi** orth. isr. iskolaszék elnökéül Brik Jakab választott meg.

A **bölskei** rk. iskolaszék febr. 20-án újra alakult. Egyházi elnök: Vajay István, világi elnök: S. Magyar György, jegyző: Bencze Sándor, gondnok: Magyar Imre és Mónos István lett.

MULATSÁGOK.

Dalokör mulatság.* A pinchehelyi dalokör február hó 20-án tartotta meg farsangi koncertjét. Műsorra került: 1. »Hol a bőszi vihar...« kezdetű hajós dal, előadta a dalokör. 2. »Pál ur...« Irtá: Sipulusz, előadta: Kohn Zsigmond. 3. A »Nem tudom en...« férfi quartett, azonban a II. tenor enklő rekedtsége folytán lemaradt, helyette Budi József, a környék kedvelt ciganyprimása Beethovennek egy gyönyörű szép sonatáját adta elő solóban, nagy tetszés között. 4. »Mézeshetek után...« dialog, írta Gyalui L., előadta Tanner Emmuska és dr. Zoltán Jenő. Mindket szereplő, de különösen Tanner Emmuska oly virtuozitással adták szerepüket, hogy diszere vált volna bármely elsőrendű verbeli színésznőnek és színésznek is; halás is volt érte a közönség, szünni nem akaró tapsviharral honorálta a szereplőket. 5. »Veterán induló«, tréfás férfikar Szentürmától, előadta a dalokör. — Az egész műsor kitünően folyt le, úgy a rendezés, mint az előadás nagyon jó volt. Szünóra alatt a közönség nevében Schaedl Lajos Kohn Zsigmond elnököt s a dalokör tagjait, Hegedős jegyző pedig ifj. Hajas János karmestert köszöntötte fel s közönte meg mindkettőjüknek a fáradságot, kiknek fő érdemük volt a kellemes estély megszerzésében.

EGYLETEK, TÁRSULATOK.

Ipartestületi közgyűlés. A „Szekszárdi ált. ipartestület“ szekszárdi fiokja f. hó 14-én d. u. 2 órakor a „Szekszárd Szálló“ nagytermében tartja meg évi rendes közgyűlését. Targysorozat: 1. A múlt ülés jegyzőkönyvének felolvasása. 2. A folyó évi jegyzőkönyv hitelesítésére 2 tag kijelölése. 3. Elnöki jelentés az előjáróság évi működéséről. 4. A számvévk jelentése. 5. A jövő évi költségelőirányzat jóváhagyása. 6. Házvétel tárgyában előterjesztés. 7. A közgyűlés előtt 8 nappal beadott indítványok tárgyalása. 8. Egyéb előterjesztések. 9. Tisztikar lemondása. 10. Elnök, 20 előjáró és három számvévk választása.

A **„Magyarországi Munkások Rokkant és Nyugdíjgyelete“** folyó hó 28-án délután fél 3 órakor a Szekszárd-szálló nagytermében tartja évi rendes közgyűlését a következő tárgysorozattal: 1. A fiokpenztár évi jelentése. 2. Két ellenőr és hat választmányi tag választása. 3. A központ jelentésének előterjesztése és tudomásul vétele. 4. A központi gyűlésre kiküldött választása. 5. Indítványok.

KÖZGAZDASÁG.

A gazdasági egyesület gyűlése.

A Tolnamegyei Gazdasági Egyesület február hó 27-én Szekszárdon, a megyeház nagytermében tartotta rendes közgyűlését. A gyűlésen vármegyénk gazdái szép számmal jelentek meg. Résztvettek a gyűlésen: Bartal Béla cs. és kir. kamarás, Bernrieder János, ifj. Bernrieder

* A múlt héten tövédeből kimaradt A szerk.

József, Boross Zoltán, Döry Frigyes, Fehér Zoltán, Fördös Dezső, Kelecsenyi Ambró Kolman Gyula, Leopold Lajos, Leopold Sándor, Návay Emil, Percel Dezső vbtt., Sass László, Simontsits Elemér, dr. Szentkirályi Mihály, Széchenyi Domokos gróf, Sztankovánszky János cs. és kir. kamarás, Tenczlinger István, Tenczlinger Lajos, Tomcsányi Lajos, Tóth Károly, Véber János orsz. képviselő, Vilczek Sándor, Vizsoly Ákos, Volf Henrik és igen sok község képviselője. A gyűlést Jeszenszky Andor egyesületi elnök nyitotta meg, aki miután jegyzőkönyv hitelesítőül Vilczek Sándor és Boross Zoltán kijelöltettek, előterjesztette az egyesület múlt évi működéséről szóló jelentést. A nagy gondal összeállított s vármegyénk gazdasági életét hűen visszatükröző jelentés a múlt évet a takarmányhiány és ennek folytán az állatok hanyatlása, nemkülönben a borárak alacsony volta és a kereslet hiánya miatt a legrosszabb évek közé sorolja. Beszámol a takarmányhiány enyhítése érdekében indított inségakció eredményéről. A kedvezményt 63 község lakói vették igénybe, legnagyobbreszt a völgyeségi és simontornyai járás lakói, akik 332 q. szénát, 1136 p. alomszalmát, 8722 p. korpát és 1376¹/₂ q. olajpogácsát vettek. A kedvezmény által vármegyénk lakói mintegy 45 000 korona segélyben részesültek a kormány részéről. A gazdasági egyesület segélyezés lebonyolítása körül felmerült költségek fedezésére körülbelül 1200 koronát áldozott erre a célra.

Az egyesület által rendezett s Ács Lipót szekszárdi főgimnáziumi tanár által vezetett csipkeverési és himzési háziipari tanfolyam, melyhez a kereskedelemügyi miniszter 2000 koronával járult, a melyen 53 tanuló vett részt, kitűnő eredménnyel végződött.

Az apaállatok közvetítése a rendes mederben folyt s 13 község az egyesület igazolványával ellátott 17 bikát vett meg 12 363 korona értékben 10% árengedmény és kamatmentes részletfizetés kedvezményrel. A járási állatszámleken és a hógységi nagydíjazáson 3850 korona jutalmat osztott ki az egyesület. Ugy az ipaállatközvetítés, mint az állatdíjazás kedvezően befolyásolja állattenyésztésünket, melynek fejlesztése a gazdasági egyesület tevékenységében elsőrangú helyet foglal el.

Dicsérettel szól a jelentés Ivanits Antal dombóvári lakos gőzerővel hajtott aratógéperő, melyet az egyesület az orsz. magyar gazdasági egyesülettel karöltve, Tüske-pusztán tartott aratáson mutatott be a feltaláló.

Az egyesület egy köz- és négy választmányi ülést tartott. Az egyesület tagjainak száma 273.

A nagy érdeklődéssel hallgatott jelentést a közgyűlés tudomásul vette s az elnök indítványára Darányi Ignác földmívelésügyi miniszternek, a takarmányinség enyhítésére adott államsegélyért és Simontsits Elemér alispánnak az inségakció lebonyolítása körül nyújtott támogatásért köszönetet szavaztak.

A számadásokat és pedig az egyleti számadást 5741 kor. 60 fillér bevétellel, 4439 kor. 14 fillér kiadással, tehát 1302 kor. 46 fillér maradvánnyal; az állattenyésztési alapét 5091 kor. 32 fillér bevétellel és 5442 kor. 56 fillér kiadással, tehát 351 kor. 24 fillér hiánnyal a számvizsgálóbizottság javaslata alapján elfogadták és Kelecsenyi Ambrus pénztárosnak a felmentvényt megadták.

Az igazgató választmány 1909 évi működési program megállapítására vonatkozó javaslatánál elénk keltett Bonyhád község előjáróságának az az indítványa, hogy a tehén- és üsződíjazás Bonyhádon tartassék. Az igazg. választmány az eddigi helyet, Högyszt hozta javaslatba, a völgyeségi járásból nagy számmal bejött tagok azonban Percel Dezső, Weber János Bernrieder János és Szepessy Kálmánnak a bonyhádiak indítványát pártoló felszólalása után Bonyhád javára döntöttek el a kérdést. Az április 25-én tartandó nagydíjazáson kívül programba vették az apaállatok közvetítését, a központi, a dunaföldvári, tamási és dombóvári járásban a díjazással egybekötött állatszámle. A június hó 6—11-én Budapesten tartandó nemzetközi tejgazdasági kongresszussal kapcsolatosan rendezendő tenyészállatkiállításon a vármegye szarvasmarha anyagát 20 darabból álló csoportban bemutatják.

Sass Lászlónak a bikkvizsgálóbizottság elnökségéről történt lemondása folytán, erre a tisztre Apát Alajost választották meg.

Az indítványok során Döry Frigyes indítványára elhatározták, hogy megkeresik a vármegye törvényhatósági bizottságát, hogy a

termelőknek bornyilvántartás vezetése alól való felmentése iránt a földmívelésügyi miniszterhez előterjesztést tegyen.

Simontsits Elemér indítványára elhatározták, hogy a Szekszárdon létesíteni tervezett kender feldolgozótelep létesülhetése érdekében a gazdáknak kendertermelésre való buzdítása iránt mozgalmat indítanak.

Közönség köréből.

Köszönet-nyilvánítás.

Fogadják úgy szekszárdi iparos és kereskedő ifjak, nemkülönben összes tanítványaim, kik működésem elfismeréseképen kellemes ajándékban részesítettek, hálás köszönetem. Ezen kitüntető figyelem buzdításul fog részemre a jövőben szolgálni.

Zaun M. Márk,
okl. táncitanító.

604 sz. 1908. végrh.

Arverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. illetőleg az 1908. évi XLI. t.-c. 19. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a budapesti 8—10. kir. járásbíróságnak 1906. évi Sp. IV. 637/6 számú végzése következtében dr. Frank Rezső ügyvéd által képviselt Gottlieb Mátyás javára, 400 kor. jár. erejéig 1906. évi szeptember hó 12-én fogantatott kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 1162 koronára becsült következő ingóságok, u. m. házi butorok, ló, kocsí nyilvános árverésen eladandók.

Mely a árverésnek győnki kir. járásbíróság 1908. évi V. 147/4. számú végzése folytán 386 kor. 13 fillér tőkekövetelés, ennek 1908. évi június hó 1 napjától járó 5% kamattal, és eddig összesen 35 kor. 87 fillérben bírólag már megállapított költségek erejéig alperes hógységi lakásán leendő megtartására 1909. évi március hó 12-ik napjának d. e. 9 orója határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az előtervezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1908. évi XLI. t.-c. 20. §. értelmében ezen javára is elrendeltetik.

Kelt Győnk, 1909. évi február hó 24.

PETHES, kir. bir. végrehajtó.

Fischl Lajos butor- és épület-asztalos, a „Pirntzer József és Fiai“ kereskedők házában dus raktárt tart, a legújabb és legmodernabb butorokból, szalontebéllő- és iróda berendezésekből, részletfizetésekre is. Azonkívül nagy raktárt tart vasbutorokból. Asztalos-munkák a leggyorsabban, jutányos áron készülnek.

Fa-árjegyzék

a tolnai erdőirtási vállalatól 19—22

	Kor
Szilfahasáb méterölenként	34.—
Szilgömb	30.—
Tölgyhasáb	31.—
Lágyhasáb	22.—
Lágygömb	19.—

Házhoz szállítva saját kocsimmal K 1.40 az újvárosi új temető melletti fatelepről.

Venni szándékozók előjegyezhetnek a nagytözsében és Szabó Emil újvárosi kereskedőnél.

Korcsma eladás.

Bátaszéken levő korcsmai épületemet az összes hozzátartozó mellékkeliségekkel együtt bérbe, esetleg örökáron eladni óhajtom.

Érdeklődők sz. veskedjenek levélben hozzám fordulni.

Héra Frigyes,

Rácztöttös, (Baranyamegye.)

Árlejtési hirdetmény.

Ráczkozár ág. hitv. evang. egyház-köztség f. é. március hó 3-án d. e. 10 órakor tartja meg az emelendő iskolaépület (2 tanterem és 2 tanítói lakás) összes munkálataira az árlejtést. Terv, költségvetés és feltételek naponként alólirott hivatalánál betekintethetők.

Ráczkozár, 1909. február 15-én.

Wagner Ádám
á. h. ev. lelkész.

3-3

Üzlet megnyitás.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szíves tudomására hozni, miszerint Szekszárdon Széchenyi-utca 140. szám alatt (volt Martin-féle ház) a mai kornak megfelelő

butor üzletet

nyitottam.

Raktáron tartok legújabb divatu, szolid kidolgozású butorokat igen jutányos árakon.

Egyben felhívom a nagyérdemű közönség szíves figyelmét ugyanazon házban levő asztalosműhelyemre, hol minden igényeknek megfelelő modern butorok elkészítését bármely rajz után elfogadom.

Kívánatra tervekkel szívesen szolgálók.

Főtörekvésem olcsó árban jó minőségű butort szállítani.

Midőn ezt a nagyérdemű közönség szíves tudomására hozom, kérem szíves pártfogását.

121-908.

Kiváló tisztelettel

Laskó Károly
asztalos és butorraktáros

Egy 2 $\frac{1}{2}$ lóerejű teljesen jókarban levő, kevéssé használt

BENZINMOTOR

villamos gyújtással, transmissióval együtt 1450 koronáért eladó. — Megtekinthető a Molnár-féle nyomdai r.-t.-nál Szekszárdon.

Kossuth Ferencz levele!

Tek. Balázsovich Sándor gyógyszerész urnak Sepsiszentgyörgy.

«Csúszos bántalmaknál az „INDASZESZ” bedőrszölése jó hatásának mutatkozott. Kérem legyen szíves nekem három üveggel küldeni».

KOSSUTH FERENCZ.

Számos előkelőségek és orvosok igazolják, hogy a törvényesen védett székelyhavasi

INDASZESZ

gyógyfű sóborszesz

legjobb szernek bizonyult a test és izmok edzésére. Üdit és frissít. Megóvja a testet a hideg káros betolyásától. Massagehoz (gyuró-kenő-kura) felette ajánlatos. Leghatásosabb szer eszű, köszvény, rheuma, fejfájás, nátha, influenza, tagszagatás és mindennemű meghülésből eredő bajok ellen. A székelyhavasi „INDASZESZ” össze nem tévesztendő más sóborszesz készítményekkel, melyek egyszerű szeszkeverékek, holott az „INDASZESZ” székelyhavasi gyógyfüvekből előállított és hatásában felülmulhatatlan gyógyszer-különlegesség.

Készíti Balázsovich Sándor gyógyszerész, Sepsiszentgyörgy. A törvényesen védett székelyhavasi „INDASZESZ” kapható 2 és 1 koronás üvegekben az országokban mindenütt Főlerakat: Szekszárdon, Miklós Aladár drogériájában. (9-10).

Ujdonság! Diványpárnák fényképpel.

**NE TÖRJE A FEJÉT
alkalmi ajándék**

miatt, mert a legszebb meglepetés egy jól sikerült

fénykép,

mely az egész megyében csakis

Kiss Jenő

„Kossuth” műtermében

Szekszárd, Széchenyi-utca 65l.

A legszebb kivitelben készülnek:
Medallonok, nagytások, olaj és aquarell festmények.

Allandóan fűtött terem.

Sikerért kezeskedem

Ujdonság! Fényképek selyemre.

Ujdonság! Kézelt és galler-bobozokfényképpel.

Egy teljesen jókarban levő, egy pár $\frac{3}{8}$ -as számu combinált hengerre, magasórlésre és vaskerekekre berendezett

dunai malom

vörösfenyő-gerendákkal, egy nagy tölgyfa-és egy kisebb lucfenyő ladikkal eladó. Bővebb felvilágosítást, akár levélbeli, akár szóbeli érdeklődésre, **Rikker Márton** ad **Decsen**, Tolnamegye.

Értesítés.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy helyben, **Sédpaták-utca 1133. sz. házamban**

kádár üzletet

nyitottam.

Elfogadom **uj hordók és kádak** készítését minden nagyságban, valamint javításokat. Készítményeimet **legjobb anyag és kivitelben, jutányos árak mellett** számítom.

A nagyérdemű közönség szíves pártfogását kérve, maradtam

Szekszárd, 1909. február hó.

Kiváló tisztelettel

Wolf Arnold.

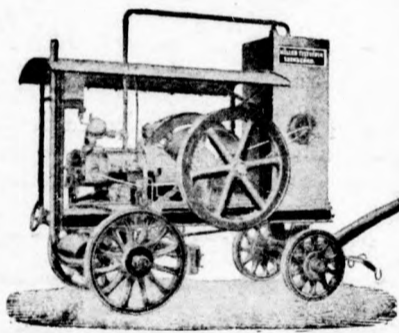
2-3

Eladó bikák és kanok.

A **kajmádi** gazdaságban köztenyésztésre kiválóan alkalmas, tenyészigazolvánnyal ellátott **piros-tarka bikák** és tisztavérű mangolica **fiatal tenyészkanok** eladók. Tudakozódhatni az intézőségnél:

Kajmád, u. p. Tolna.**Benzinmotorok**

malom- és iparüzem hajtásra

Benzincséplőkészletek

a legújabb, legtökéletesebb szerkezettel

Egyszerű kezelés.
Legcsekélyebb benzinfogyasztás.
Teljes szavatosság.

Müller Testvérek
műgépezsek gépraktára Szekszárd.

Árverési hirdetmény.

A dunaföldvári m. kir. egyetemi alapítványi uradalom tulajdonához tartozó **dunaföldvári sziget-erdőben** lévő 6-7 hold kiterjedésű

gyümölcsös kertnek

1909. évi április hó 1-től kezdve 1921. március hó 31-ig, azaz 12 évre terjedő időre valóhasznonbérbeadása iránt **folyó évi március hó 12-én délelőtti 10 órakor** a dunaföldvári községéknél írásbeli ajánlatokkal egybekötött nyilvános szóbeli **árverés** fog tartatni.

Bánatpénzképpen az árverés megkezdése előtt 40 (negyven) korona teendő le, ugyanannyi csatolandó az írásbeli ajánlatokhoz is.

A nagyméltóságú miniszterium szabadválasztási, vagy azon joga, hogy az árverést vagy jóváhagyja vagy nem, előre is kikötöttik.

A bérleti feltételek a szekszárdi közalapítványi m. kir. erdőgondnokságnál és a dunaföldvári előjáróságnál betekintethetők, esetleg 4 korona díj beküldése ellenében az az erdőgondnokságnál beszerezhetők.

Szekszárd, 1909. február hó.

A közalapítv. m. kir. erdőgondnokság.

2-2

Ideális arcz-creme a zsirtalan
DIANA ARCZKENŐCS
nappali használatra.

Az arcznak üde színt kölcsönöz és
azt bársonypuhává teszi.

Éjjeli használatra a zsirszerű

DIANA ARCZKENŐCS
szeplő, májfolt és mindennemű arc-
tisztátalanság ellen.

Ára 1 korona.

Diana szappan 70 fillér.

Diana hölgypor 1 kor.

Kapható:

Szeghy Sándor gyógyszer-tá-
rban Szekszárdon. 29-5

Szőlőoltvány!

Régi szőlők hiányainak pótlására 2 éves gyökerű száza	20 K
Gyökeres fásoltvány ezre	180 »
» szépséghibával	90 »
» zöldoltvány	160 »
Sima	90 »
Gyökeres riparia portalis vastag	32 »
» 2 éves	40 »
Sima riparia portalis	18 »
» vékony	8 »
Gyökeres hazainemes vessző	30 »
Sima	10 »

40 legjobb fajban, teljes jótállással, azon köte-
lezettséggel, hogy ha a küldött anyag meg nem
felel, azt visszaveszem s a pénzt visszaadom.
Árjegyzék ingyen. Le van benne írva a
Csodaszőlő, Pozsonyi fehér, Muscat Ottonel,
Csabagyöngye. — Hegyi borok eladása.

Borarak:

Gyöngyösi siller	Hl.	32 K
Visontai		36 »
Gyöngyösi fehér asztali		34 »
» pecsénye		38 »
Visontai Rizling		44 »
» Muskotály		70 »
» vörös bikavér		70 »

Székely I. József

Gyöngyös,
Szent Urbán templom.

Házeladás.

Tóth Mihályné Balogh Erzsébet hagyatékát képező **ház**, mely áll 4 szoba, 2 konyha, 2 kamra, 2 istálló és egyéb gazdasági épületekből, továbbá egy szálláskert hozzá tartozó istállóval szabad kézből **eladó.**
Becsértéke 11.000 korona. — Értekezni lehet folyó hó 11-ig **Sárpilisen**, a község-házánál.

1-1

IMAKÖNYVEK

remek kivitelben,
legolcsóbb árban
szerezhetők be.

A Molnár-féle könyv- és papirkereskedésében Szekszárdon.

LEGNAGYOBB-SZŐLŐOLTVÁNYISKOLA
AZ ÁLLAMI FELÜGYELET MELETT LÉTESÜLT

MILLENNIUM

TELEP

NAGYŐSZ

TORONTÁL M.

TERJEDELME 500 KAT.HOLD
KÉSZLET SOK MILLIÓ
ÁRJEGYZÉK INGYEN

MILLENNIUMTELEPEN-VETTEM

NEM A
MILLENNIUMTELEPEN-VETTEM

Csak szakértő kereskedőtől vásárolhatunk előnyösen!

A Styria- és Demokrata kerékpárok

Két évi jótállás!

az elsők között is elsők.

Két évi jótállás!

Az összes alkatrészekből, acetylen-lámpákból, csengők, kurtók stb. felszerelési tárgyakkal és a legjobb minőségű kerékpárgummiakkal állandó, nagyválasztékú raktár.

Jó minőség! Olcsó árak!

Árjegyzék ingyen.

Nagy javító műhelyünkben mindenféle munkát olcsón és pontosan készitünk.

Puch-motorkerékpárok és automobilon tolnamegyei képviselői. — Használt kerékpárokat becsorólunk.

Kedvező részletfizetések!

Az eredeti AFRANA és WETTINA

varró- és műhímzőgépek a legökéletesebb gyártmányok.

Singer családi, karikahajós, Central-Bobbin és iparos varrógépeink körforgó szerkezettel a legtartósabbak, miért is minden varrógépért 10 évi kezességet vállalunk.

Kedvező fizetési feltételek.

Nagy varrógép- és kerékpárjavító műhely.

Használt varrógépeket becsorólunk.

Alkatrészek az összes rendszerű varrógépekhez. — Szakértő műgépészünket kívánatra bárhova vidékre is kiküldjük.

Tolnamegye legnagyobb gépraktára.

Tökéletes

Beszélőgépek (Grammophonok)

és hanglemezek, a legjobb felvételek, nagy választékban, részletfizetésre is

MÜLLER TESTVÉREK

varrógép-, kerékpár- és gazdasági gépek raktárában

Szekszárd, Kaszinó-bazár.